БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

5-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 124 (1128)
22 ИЮНЬ ЯКШАНБА 1958 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисида КПСС Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Совети томонидан ишлаб чиқилган ҳамда ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг докладида баён қилинган таклифлар маъқуллансин.

(КПСС Марказий Комитетининг «Мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисида»ги қароридан).

Мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисида

Ўртоқ Н. С. ХРУЩЕВнинг КПСС Марказий Комитети Пленумида 1958 йил 17 июнда қилган доклади)*

V.

Қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда партия ва совет органларининг баъзи вазифалари

Ўртоқлар! Колхоз тузумини янада ривожлантириш ва машина-трактор станцияларини қайта ташкил этиш соҳасида Партия ва Ҳукумат амалга ошираётган тадбирлар, шунингдек бу Пленумда кўриб чиқилаётган таклифлар партия ва совет органларининг қишлоқ хўжалигига қилаётган раҳбарлигини яхшилашни талаб этади.

Кўклам кечикиб келган шароитда баҳори экинлар муваффақиятли равишда экиб олинганлигининг якунлари машина-трактор станцияларини қайта ташкил қилиш колхозларнинг ишига нақадар яхши таъсир қила бошлаганлигини кўрсатиб турибди. 1958 йилдаги кўкламги экиш олдинги йиллардагита қараганда анча яхшироқ уюшқоқлик билан ўтди.

Мўл ҳосил олиш учун курашда ҳозир асосий вазифа шуки, чопиқ қилинадиган ҳамма экинларни кўнгилдагидек ва ўз вақтида парвариш қилишни таъминлаш, ҳосилни йиғиб-териб олишни уюшқоқлик билан ўтказмоқ учун кадрлар ва техникани яхши тайёрлаб қўйиш, дон экинларини хиллаб ўриб олишга алоҳида эътибор бериш керак.

Чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтириш тўғрисида ҳозирдан бошлаб алоҳида ғамхўрлик қилиш керак, чунки мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш чорва моллар сонини ва маҳсулдорлигини янада кўпайтиришнинг, чорвачилик маҳсулоти таннархини камайтиришнинг ҳал қилувчи шартидир. Курск области колхозчилари бошлаб берган яхши ташаббусни қўллаб-қувватлаш керак. Улар бу йил маккажўхорининг ҳар бир гектаридан камида 300 центнер кўкпоя етиштириш мажбуриятини олиб, мамлакатнинг ҳамма республика, ўлка ва областларидаги колхозлар ва совхозларни мусобақага чақирдилар.

Чорвачиликни ривожлантириш соҳасида партия томонидан қўйилган катта вазифаларни бажариш ҳозирги вақтда ем-хашак базасини вужудга келтириш масаласининг ҳал қилинишига батамом тақалиб турибди. Биз маккажўхори мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтиришда асосий ролни ўйнайдиган экин деб унча неча йиллардан бери пропаганда қилиб келмоқдамиз. Буни тўғри тушуниб олган ва маккажўхорини парвариш қилиш агротехникасини ўзлаштириб олган ходимлар Совет Иттифоқининг турли иқлим шароитларидаги ҳамма бурчакларида маккажўхоридан ҳар йили жуда яхши ҳосил олмоқдалар.

Айни вақтда баъзи кишиларнинг иши ҳеч бир натижа бермаётир, бунга шу кишилар ишлаётган жойда ўзига хос алоҳида кичик иқлим борлиги сабаб бўлаётгани йўқ, балки бундай ерларда эски тушунчалар билан яшаётган ходимлар борлиги сабаб бўлаётганга ўхшайди. Бундай ходимлар ўзлари учун янги бўлган бу экинни ўрганиш, уни ўстириш агротехникасини эгаллаб олиш ва мўл ҳосил олишга эришиш ва шу тариқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин равишда кўпайтириш ҳамда халқимизнинг ҳамма эҳтиёжларини қондириш вазифасини муваффақиятли бажармоқ учун шарт-шароит вужудга келтириш ўрнига ишни ўз ҳолига ташлаб қўймоқдалар, маккажўхоридан яхши ҳосил олиш учун куч-ғайрат сарфламаётирлар. Улар колхозлар ва совхозларда конкрет ишлар қилиш, ташкилотчилик ишларини кучайтириш ўрнига умумий гап сотиш билан шуғулланмоқдалар ва маккажўхори бизнинг иқлим шароитимизга тўғри келмайди деган ҳар хил важларни ўйлаб чиқармоқдалар.

Шу мақсад билан Курск область, Калиновка қишлоғидаги колхозни яна бир марта мисол қилиб кўрсатиб ўтмоқчиман. Бу колхоз кейинги йилларда 300 гектар ерга маккажўхорини квадрат-уялаб экаётир. Аммо шу колхоз шу йилларнинг бирортасида ҳам маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 460 центнердан кам кўкпоя олгани йўқ. Ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам маккажўхоридан муттасил мўл ҳосил олиш таъминланмоқда. Колхоз маккажўхоридан мўл ҳосил олаётганлиги туфайли 1957 йилда 5200 тонна ёки ҳар бир сигир бошига ўн олти тоннадан кўпроқ силос бостириб қўйди. Чорва молларнинг ҳаммаси бутун йил бўйи силос билан боқилмоқда. Шунинг учун ҳам колхоз сигирлардан соғиб олинаётган сутни кескин равишда оширишга ва гўшт етиштиришни кўпайтиришга муваффақ бўлди. Характерли бир мисолни айтиб бераман. Бу колхозда 1953 йилда фақат 47 та сигир боқилган бўлса, ҳозирги вақтда сигирларнинг сони 311 тага етди. 1953 йилда беш ой ичида, яъни январь-май ойлари ичида ҳар бир сигирдан ўрта ҳисоб билан 330 килограммдан сут соғиб олинган бўлса, 1958 йилнинг шу даври ичида ҳар бир сигирдан 1780 килограммга етказиб сут соғиб олинди, яъни сут соғиб олиш беш баравардан зиёдроқ кўпайди. Колхозда сигирлардан сут соғиб олиш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ҳам яна кўпайди. 1953 йилда колхоз колхозчилар билан бирликда давлатга 12 минг килограмм сут топширган ва сотган бўлса, бу йил эса колхоз давлатга 175 минг килограмм сут сотди. Бундан ташқари колхоз колхозчиларга 79 минг килограмм сут сотди.

Ишнинг кўзини биладиган кишилар маккажўхоридан мана шундай манфаат кўрмоқдалар. Ҳозирги кунда Калиновкадаги колхоз сингари колхозлар битта эмас. Мамлакатнинг турли зоналарида юзлаб илғор колхозлар ва совхозлар ҳар йили маккажўхоридан муттасил мўл ҳосил олмоқдалар.

Удмурдия республикасининг Воткинский районидаги «Новая жизнь» колхози 1957 йилда 100 гектардаги маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 800 центнердан кўкпоя олди. Шу жумладан 40 гектар ердаги маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 1100 центнердан кўкпоя олди.

Удмурдия республикаси колхозларида ўтган йили ҳар бир сигир учун 7,5 тоннадан силос бостириб қўйилди. Бу эса, колхозларга шу йилнинг беш ойида ҳар бир сигирдан 877 килограммдан ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 315 килограмм кўп сут соғиб олиш имкониятини берди. Хўш, Удмурдиянинг қандайдир алоҳида иқлим шароити борми, ахир?

Маккажўхорининг катта афзалликлари борлиги кенг миқёсда амалда яққол кўринди. Ҳозирги вақтда маккажўхорига берилган баҳони эмас, балки маккажўхори экиб ўстириш санъатини эгаллаб олишни истамаётган ходимларга бериладиган баҳони ўзгартирсак, ёки уларни ўзларининг ўжарликларидан воз кечишга, ниҳоят маккажўхорини ўрганиб, у билан чинакам шуғулланишга мажбур қилсак яхши бўлмасмикин. Агар улар бунга лаёқатли бўлмасалар у ҳолда Совет Иттифоқининг ҳамма жойида шундай ишни қилаётган ва бу ишга лаёқатли бўлган ходимларни уларнинг ўрнига қўйсак бўлмасмикин.

Кўп совхозларда маккажўхорига муносабат айниқса тоқат қилиб бўлмайдиган бир ҳолдадир. Баъзи совхозларнинг директорлари талтайиб кетганлар. Эски тартиблар уларни бузиб қўйган, чунки улар чорвачиликни давлат ем-хашак фондлари ҳисобига ривожлантиришга одатланиб қолганлар. Улар давлатдан кунжара, концентрат озуқа, ем-хашак олиб турар эдилар ва ўз ерларида ем-хашак етиштириш билан шуғулланмас эдилар, четдан келтирилган ем-хашак билан боқилаётган чорва мол давлатга қанчага тушаётганлигини ҳисобламас эдилар.

Директорлар, агрономлар ва зоотехникларни ҳар бир совхозда ўзининг ем-хашак базасини вужудга келтириш учун жавобгар эканликларини огоҳлантириб қўйиш пайти келди. Совхозларнинг ходимларига тўланадиган иш ҳақини ҳам совхозлар фаолиятининг иқтисодий натижаларига батамом боғлиқ қилиб қўйиш керак. Агар совхозларда хўжаликни тағин ҳам юксак даражада бошқаришни таъминлай олмайдиган кишилар борлиги маълум бўлиб қолса, бундай раҳбарларни алмаштириш, Партия, Ҳукумат томонидан қўйилган вазифаларни ҳал қилишни, планларни бажаришни таъминлай оладиган лаёқатли ва муносиб кишиларни раҳбарликка кўтариш керак.

Йирик хўжаликни бошқариш соҳасида бой тажрибага эга бўлган совхозларимиз қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг янги методларини ўзлаштириш ишида олға томон катта қадам қўйишлари лозим. Айниқса чорвачилик учун ем-хашак жамғариш, аввало маккажўхорини кўпроқ жамғариш ва шу тариқа чорвачиликни юксалтирмоқ, маҳсулот таннархини камайтирмоқ ҳамда чорвачиликни ривожлантиришда етакчилик ўрнини қўлга киритмоқ учун бутун имкониятларни вужудга келтириш масалаларида олға томон катта қадам қўйиш айниқса муҳимдир. Ҳамма совхозларимиз деҳқончиликни ва чорвачиликни ривожлантириш йўлидаги курашда намунали хўжаликлар бўлиб қолишлари учун курашиш зарур.

Баъзи республикалар, областлар ва районларнинг раҳбарлари маккажўхори силоси запасларини кўпайтирдик деб ўтган йили кўп гапирган эдилар, аммо ҳақиқатда эса бу йил қиш ва баҳор мавсумларида сигирлардан соғиб олинаётган сутнинг миқдори ҳақиқатда камайиб кетди. Бунинг сабаби фақат шуки, ем-хашак тайёрлаш тўғрисидаги маълумотларда улар чорва молларга ем-хашакни мўл-кўл қилиб жамғариш соҳасидаги ўз «фаолиятларини» анча яхшироқ қилиб кўрсатмоқ учун кўпгина сохта, бўрттирилган рақамларни ёзиб олган бўлсалар керак. Маълумотларда, қоғозда ишни яхши бажарилган қилиб бюрократларча кўрсатиш мумкин, аммо турмушни алдаб бўлмайди. Ҳақиқатан ҳам турмуш бир қанча республикалар ва областларда ем-хашак запаслари тайёрланганлиги тўғрисида, берилган маълумотлар нотўғри, ошириб юборилган маълумотлар эканлигини кўрсатди. Бунинг натижасида қиш ва баҳорда озиқа етишмай қолди, сигирларга тўйарли овқат берилмади, шунинг учун ҳам кўп областлар, колхоз ва совхозларда соғиб олинаётган сутнинг миқдорини кўпайтириш уёқда турсин, ҳатто соғиб олинаётган сутнинг миқдорини ўтган йилдагига нисбатан камайтириб юборишга йўл қўйдилар.

Бинобарин сводкаларда масалан, районда 10-15 минг тонна силос бор, деб айтиш билан масала ҳал бўлмайди, ҳамма гап шундаки, ҳар бир сигирга ҳисоблаганда ҳақиқатан ҳам камида 10-15 тонна силос мавжуд бўлиши керак. Шундай қилгандагина ўрта ҳисоб билан ҳар бир сигирдан йилига 3500-4000 литр сут соғиб олиш қатъий равишда таъминланади. Агар биз маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 70 ёки 80 центнердан кўк поя оладиган бўлсак, ем-хашакни кўп запас қилаолмаймиз. Олинаётган ҳосил шунчалар оз бўлаберса, ақл-фаросатли киши бу экинни экмай қўяқолади. Нам етарлик бўлган зонада у картошка экиб ҳар бир гектардан кўпроқ озиқа единицаси олиши мумкин.

Кўп районларда маккажўхори ҳосилининг оз бўлаётганлигига сабаб шуки, кўп колхозларда ва совхозларда йил сайин муттасил мўл ҳосил бериши мумкин бўлган маккажўхорига эътиборсизлик, менсимаслик билан қаралмоқда. Бутун гап астойдил, ишнинг кўзини билиб ва кунт билан тўғри ишлашга боғлиқдир.

Баъзан вазият жуда оддий гапларни такрорлашга мажбур қилади. Маккажўхорини яганалашга қўл меҳнатини сарфламаслик, маккажўхори тупларининг қалинлиги зарур миқдорда бўлиши ва унинг яхши ривожланишини, сўталарини думбуллигида қайриб олишни таъминлайдиган яхши шароит вужудга келтириш учун ҳар бир уяга 2-3 донадан маккажўхори экиш зарурлигини ҳамма аллақачон билиши керак эди. Аммо бир қанча колхозлар ва совхозларда ҳар бир уяга 6-8 донадан маккажўхори экиб, биз қишлоқ хўжалик органлари тасдиқлаган инструкцияга мувофиқ иш қилаётирмиз деб айтмоқдалар. Демак, ҳар бир гектарга нормадаги 20-25 килограмм ўрнига 50 килограммдан ошиқроқ маккажўхори уруғи экмоқдалар. Маккажўхори туплари мана шундай жуда қалин бўлганида, уни яганалашга кўп меҳнат талаб қилинади, ҳосил камайиб кетади ва колхозлар маккажўхори сўтасидек қимматли озуқани олиш имкониятидан маҳрум бўлиб қоладилар. Бу йил ҳамма жойда маккажўхоридан мўл ҳосил олиб, келгуси йилга яхши тайёргарлик кўриш учун ҳамма чораларни кўриш керак.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА).

*). Боши «Тошкент ҳақиқати»нинг 21 июнь сонида.

Областимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорини қизғин маъқулламоқдалар

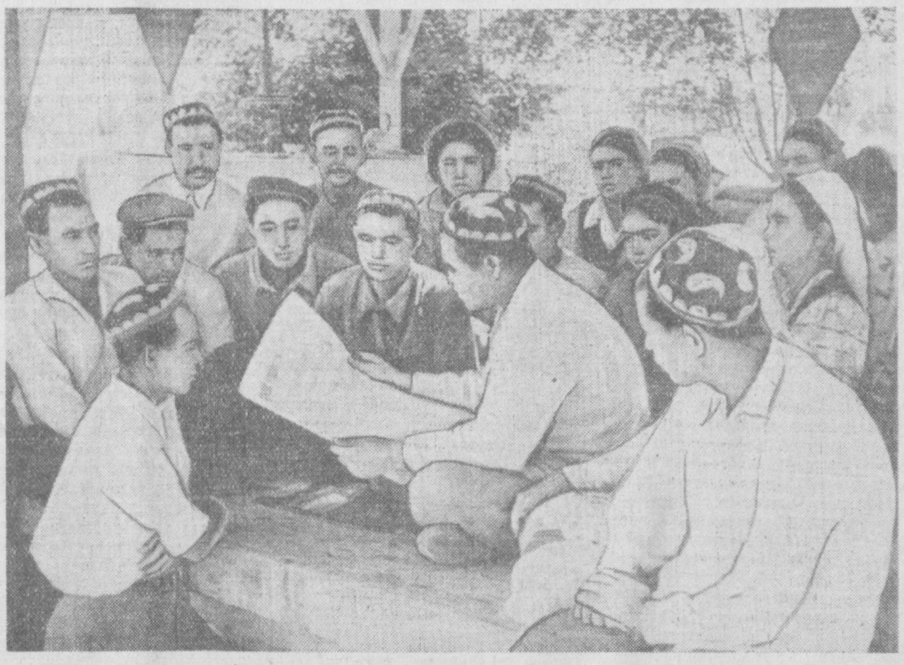

Областимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорини зўр қониқиш билан ўрганмоқдалар. Колхоз ва совхозларнинг пахтакорлари, чорвадорлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари мўл-кўлчилигини вужудга келтириш учун курашаётирлар. **Суратда:** Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ **А. Акмалов** иккинчи бригада аъзоларига қарорни ўқиб эшиттираётир.

В. Салов фотоси.

Давлатга кўплаб юқори сорт пахта етказиб берамиз

Коммунистик партия ва Совет Ҳукумати халқимизнинг фаровон ҳаёт кечириши йўлида қатор тадбирларни изчиллик билан амалга ошириб келмоқда. Қишлоқ хўжалигини тинмай юксалтириш, маҳсулот мўл-кўлчилигини вужудга келтириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётир.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг «Мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисида» деб чиқарган қарори ана шу меҳрибончиликнинг янги яна бир тимсолидир.

Бу қарор ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқини мустаҳкамлашга, колхоз тузумини яна ривожлантиришга, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тобора кўпайтиришга, қишлоқ ва шаҳар меҳнаткашларининг моддий фаровонлигини яна оширишга қаратилгандир.

Партиямизнинг бу қарори колхозларга жуда катта имтиёзлар беришни кўзда тутади. Жумладан, колхозлар энди МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўламайди. Колхозларнинг ўтган йиллардаги қарзининг давлат томонидан кечиб юборилганлиги, сут, пилла, ғалла, тамаки, гўшт каби қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг колхозлардан сотиб олиш нархлари оширилганлиги колхозчи деҳқонларнинг моддий фаровонлигини кўзлаб амалга оширилаётган муҳим тадбирлардандир.

Пленум қарорида маҳсулотларнинг белгиланадиган нархлари стабиль бўлиши ва шароитга қараб ўзгариб туриши белгилаб берилди. Бу эса об-ҳаво ноқулай келиб, ҳосил яхши бўлмай қолган пайтларда колхоз хўжаликларининг заифланмаслиги учун жуда катта аҳамиятга эга. Чунки давлат бундай пайтларда ҳосилсизликни ҳисобга олиб маҳсулотни оширилган нархлар билан сотиб олишни кўзда тутади.

Янги, ягона нархлар белгиланганни туфайли устама мукофотлар тўлаш бекор қилинди. Биз янги нархлар бўйича хўжалигимизнинг ҳамма тармоқларидан келадиган даромад ва бўладиган харажатларни бирма-бир текшириб ҳисоблаб кўрдик. Бу йилги ишлаб чиқариш планига нисбатан қандай ўзгаришлар бўлишини аниқлаб олдик.

Янги нархларга мувофиқ колхозимизнинг етакчи тармоғи — пахтачиликдан келадиган даромад устама мукофот ҳисобига бирмунча камаяр экан. Шу билан бирга уруғликнинг нархи ҳам ошган. Ҳисоб-китоб қилиб кўрдик, бу йил ишлаб чиқариш планида кўзда тутилган даромаддан бирмунча кам даромад олинаркан.

Лекин бу фактларга қараб янги нархга мувофиқ колхозлар зиён қилади, деган хулоса келиб чиқмайди. Чунки КПСС Марказий Комитетининг Пленуми қарорига мувофиқ чорвачилик, пиллачилик маҳсулотларининг нархи анча ошган. Шу туфайли биз бу соҳалардан ишлаб чиқариш планида кўзда тутилганидан кўра 170 минг сўм кўп даромад оламиз.

Илгари биз пахтани юқори сорт билан топширишга етарли даражада эътибор бермай келар эдик. Пленум қарори муносабати билан мана шу масалага алоҳида эътибор берамиз. Жумладан, бу йил етиштириладиган пахтамизнинг камида 70 процентини биринчи сортга топширишни, умуман давлатга кўпроқ юқори сортли пахта етказиб беришни планлаштирдик. Бу эса пахтадан келадиган даромадни анча оширади.

Бу йил биз ҳар гектар ердан 31,7 центнердан ҳосил етиштиришни планлаштирган эдик. Ҳозир барча колхозчиларимиз ҳар гектар ердан кам деганда 35 центнердан ҳосил етиштириш учун астойдил ишламоқдалар. Мўл ҳосил олиш учун колхозимизда ҳамма шароит ва имкониятлар бор. Илгариги мажбуриятимизда мўлжалланганига қараганда ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилни оширганимиз туфайли, давлатга пландан ташқари 411 тонна кўп пахта етказиб бериш имкониятига эга бўламиз. Бу, колхозимизга бир миллион 343 минг сўм қўшимча даромад келтиришини кўрсатади. Шундай қилиб, колхозимизнинг даромади бу йил ишлаб чиқариш планида кўзда тутилганидан ҳам ошиб кетади.

Ҳозирги ҳисоб-китобимизга қараганда ишлаб чиқариш планидаги ҳар бир меҳнат кунига 19 сўм 23 тийин пул, 3 килограммдан ғалла тўлаш ўрнига 20 сўм 10 тийиндан пул ва 3 килограммдан ғалла бериш имконияти туғилади.

Агар биз қишлоқ хўжалик ишлари учун бўладиган харажатларни қисман камайтирсак, айниқса хўжаликнинг чорвачилик, пиллачилик тармоқларидаги ишларни яна ҳам яхшиласак даромадимиз бундан ҳам кўпайиши мумкин.

Бу фактлардан кўриниб турибдики, партиямизнинг бу қарори қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг мўл-кўл бўлишини таъминлашга, колхоз хўжалигининг барча тармоқларини баравар ривожлантиришга, халқимиз манфаатларини қондиришга қаратилган. Шунинг учун колхозимиз аъзолари бу қарорни якдиллик билан маъқуллаб колхоз далаларида астойдил ишламоқдалар. Партиямизнинг чақириғига амалий иш билан жавоб бериш учун астойдил курашмоқдалар.

Абдулла ОРТИҚОВ,
Янгийўл районидаги Сталин номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Ишчилар синфи билан деҳқонларнинг бузилмас иттифоқи мустаҳкамланмоқда

КПСС Марказий Комитети Пленумининг «Мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТС ларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисида» ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг доклади юзасидан қабул қилган қарори «Ўзбекгидроэнергострой» механика заводи коллективининг ғайрат ва ташаббусини кучайтириб юборди.

— Халқ хўжалигининг барча тармоқларини планли ривожлантириш, — деди ишчи Усмон Ашуров, — бизнинг тузумимиз учун характерлидир. Партия ва Ҳукумат саноатни тезликда ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилиб, айни вақтда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кескин суратда юксалтиришга ҳам ҳаракат қилмоқдалар. Коммунистик партия социалистик тузумнинг ўзгармас негизи — ишчилар синфи билан деҳқонларнинг бузилмас иттифоқини кун сайин мустаҳкамламаганида коммунистик жамият қурилишининг улуғвор программасини бажариб бўлмас эди. КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарори ҳам ана шу иттифоқни янада мустаҳкамлашга қаратилган. Коммунистик партиянинг янги тадбири, яъни мажбурий тартибда маҳсулот етказиб бериш ҳамда МТС ларнинг иши учун натура ҳақи тўлашнинг бекор қилиниши қишлоқ хўжалик маҳсулотлари мўл-кўллигини вужудга келтириш соҳасидаги умумхалқ вазифасини тезроқ ҳал этиш имконини беради.

Оталиқдаги колхозларнинг аъзолари шу кунларда корхонада ишлаб чиқариш таълимини олиб, ўзлари учун янги бўлган индустриал касбларни эгалламоқдалар. Тошкент область, Чиноз районидаги Ленин номли колхоздан келган Турсун Рўзметов тракторлар ремонти бўйича йиғувчи слесарь бўлишга тайёрланмоқда. У, заводдаги дўстларига қуйидагиларни айтди:

— Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги алоқа мамлакатимизнинг халқ хўжалигини мисли кўрилмаган даражада тез суръатлар билан ривожланишига ҳамиша ёрдам бериб келди. Бу алоқа ҳозирги вақтда айниқса мустаҳкамдир. Буни ҳар бир киши сезиб турибди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартларининг жорий қилиниши аҳоли учун озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат корхоналари учун хомашё етиштиришни кўпайтиришдан колхозчиларнинг манфаатдорлигини янада кўпроқ оширади. Жонажон қишлоғимга қайтиб борганимдан кейин колхозимиз сотиб олган ғоят унумли қишлоқ хўжалик техникасини тезликда ўзлаштириш учун шаҳарда ҳосил қилган билимимдан тўлиқ фойдаланишга ваъда бераман.

(ЎзТАГ).

☆

Катта ғамхўрлик учун партияга раҳмат!

Кеч соат 9. Пискент районидаги Булганин номли колхознинг шинам безатилган клуби колхозчилар, механизаторлар билан гавжум. Улар бу ерга КПСС Марказий Комитети Пленумининг янги қарори билан танишгани йиғилганлар. Бошлангич партия ташкилотининг секретари ўртоқ М. Рустамов қарорни баланд овоз билан ўқиб, йиғилганларга унинг мазмунини тушунтириб беради.

— Колхозимиз, — дейди сўзга чиққан правление раиси ўртоқ А. Қодиров, — партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлиги туфайли ташкилий-хўжалик жиҳатидан йилдан-йилга мустаҳкамланиб бормоқда, бадавлат ва маданий ҳаёт кечирмоқдамиз. Бу йил МТСдан ўзимизга зарур бўлган техникани сотиб олиб, унга ўзимиз хўжайинлик қилаётганимиз ана шу ғамхўрликнинг намуналаридан биридир. Мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисидаги қарор эса хўжалигимизни янада мустаҳкамлашимиз учун, даромадимизнинг кўпайиши ва маданий ҳаёт кечиришимиз учун хизмат қилади.

Колхозда бу йил 610 гектар ернинг ҳар гектаридан 29 центнердан, яъни ўтган йилгига нисбатан 4 центнердан ортиқ ҳосил етиштириш учун кураш олиб борилмоқда. Ҳозир узунасига ва кўндалангига уч марта культивациядан чиқарилган, вақтида озиқлантирилиб, қондириб суғорилаётган ғўзалар ёппасига шоналади.

— Янги қарор, — деди ўз сўзида донгдор бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ҳакимполвон Қодиров, — бизни янада унумли меҳнат қилишга, юқори сифатли пахта етиштиришни янада кўпайтиришга илҳомлантирмоқда. Бригадамиз аъзолари 104 гектар ернинг ҳар гектаридан 55 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилганлар. Биз партиямиз ғамхўрлигига жавобан бу аҳдимизни ошириб бажариш учун янада унумли меҳнат қиламиз.

Ўртоқ Ч. Абдуллаев колхоз чорвадорлари номидан гапирди. У, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари чорвачиликни янада ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш учун катта имкониятлар яратиб беради, деди.

Йиғилишда сўзга чиққан колхозчиларнинг ҳаммаси КПСС Марказий Комитети Пленуми янги қароридан мамнун эканликларини билдириб, жонажон партияга раҳмат айтдилар.

Н. БЕКНАЗАРОВ.

Ғайратимизга-ғайрат қўшиб ишлаймиз

Қорасув районидаги Жданов номли колхоз аъзолари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Пленумининг «Мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисида»ги қарорини қизғин кутиб олдилар.

— Бу қарор, — дейишади колхозчилар, — партиямизнинг бизларга қилаётган ғамхўрлигининг янги далилидир, бу ғамхўрликка жавобан дала ишлари суръатини янада кучайтирамиз, сабзавот экинларидан мўл ҳосил етиштирамиз.

Бу колхозда шу кунларда ҳақиқатан ҳам иш қизитиб юборилган. Колхознинг Х. Қосимов, М. Ўрунов, У. Ортиқов бошлиқ бригадаларида карамдан мўл ҳосил етиштирилди. Бригада аъзолари картошка, сабзавот экинларидан ҳам пландагидан ортиқ ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар.

Колхозчилардан С. Абдураҳмонов, Х. Ҳасанов, М. Маматқулов ўртоқлар суғориш, чопиқ ишларида актив қатнашиб, нормаларини ортиғи билан бажармоқдалар.

Колхозда чорвачилик ҳам йилдан-йилга ривожланмоқда. Шу кунга қадар давлатга 215 тонна сут, 7000 дона тухум, 500 тонна гўшт топширилди.

Колхоз аъзолари мўл ҳосил учун курашни қизғин давом эттирмоқдалар.

М. ҚУРБОНОВ.

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ докладининг давоми

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Бошқа баъзи мамлакатларда маккажўхори етиштириш тажрибалари тўғрисида ҳам бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман.

Бундан 3 йил муқаддам Германия Демократик Республикасининг раҳбарлари билан учрашганимизда маккажўхорини думбуллиғида силос қилмоқ учун экиш соҳасидаги тажрибамизни гапириб бердик. Германия Демократик Республикасининг раҳбарлари бу республикада маккажўхорини экиб тажриба қилиб кўришни истаганликларини билдирдилар. Совет партия-ҳукумат делегацияси ўтган йили Германия Демократик Республикасига борганида биз ўртоқ Ульбрихт ва Германия Демократик Республикасининг бошқа раҳбарлари билан бирга ўртоқ Штрубе директор бўлган Шванберг номидаги халқ хўжалигини бориб кўрдик.

Шу хўжаликда биз маккажўхори жуда яхши ўсганлигини, от минган киши кириб кетса, уни йўлдан кўриш уёқда турсин, ҳатто самолётдан ҳам қараб кўриб бўлмайдиган даражада жуда қалин бўлиб ўсганлигини кўрдик. Шу хўжаликда 1957 йилда «Партизанка» сортидан бўлган маккажўхоридан 950 центнер кўк поя, шу жумладан 30 процент маккажўхори сўтаси олинган. Маккажўхори экинлари меҳр-муҳаббат билан парвариш қилинганлиги туфайли шундай натижаларга эришилган. Бу хўжалик маккажўхорининг ҳаммасини квадрат-уялаб эккан ва унинг қатор ораларини қўл меҳнатини сарфламай машина билан икки ёқлама культивация қилган.

Ўртоқ Пайцони раислик қилаётган Фридрих Энгельс номидаги қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативида ҳам маккажўхоридан мўл ҳосил олинган. «ВИР-25» гибриди экилган ерларда ҳар бир гектардан 750 центнердан ҳосил, шу жумладан 180 центнердан маккажўхори сўтаси олинган. «Краснодарская 1/49» сортидан бўлган маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 820 центнердан, «Одесская-10» сортидан бўлган маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 920 центнердан ҳосил олинган.

Германия Демократик Республикасидаги бошқа бир қанча хўжаликларда ҳам маккажўхори муваффақиятли равишда ўстирилмоқда, бу эса жуда яхши натижалар бермоқда. «Нейгатерслебен» халқ хўжалигида чорва молларни маккажўхори силоси билан боқишга киришганлар, шу хўжалик фақат 1957 йилнинг ўзидагина ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сутнинг миқдорини 2459 килограммдан 3710 килограммга етказган ёки 1251 килограмм кўпайтирган. Дуруст, Германия Демократик Республикасида ҳам баъзи далаларда оширилган норма билан экилганлик учун жуда қалин бўлиб ўсган, бунинг натижасида ҳосилдорлиги камайиб кетган маккажўхори экинларини кўрдик.

Бу йил германиялик дўстларимиз маккажўхорининг ҳар бир гектаридан ўрта ҳисоб билан 600 центнердан кўк поя олиш вазифасини ўз олдиларига қўйдилар. Улар 200 минг гектардан кўпроқ ерга маккажўхори экмоқдалар. Агар улар маккажўхорини яхши парвариш қилишни таъминласалар (биз бунга сира шак-шубҳа қилмаймиз), у ҳолда Германия Демократик Республикасида ем-хашак етиштиришни кўпайтирмоқ учун, бинобарин, чорвачиликни янада ривожлантирмоқ учун катта имкониятлар вужудга келтирилади. Бу эса, озуқа маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда катта аҳамиятга эга бўлади.

Немис ўртоқларимиз диққатга сазовор бўладиган иқтисодий ҳисоблар қилиб, буни «Германия Демократик Республикасида маккажўхори» деган китобда эълон қилдилар. Бу китоб, ҳеч шубҳасиз, бизнинг мутахассисларимиз учун, барча қишлоқ хўжалик ходимлари учун ҳам катта аҳамиятга эгадир. Шу китобда эълон қилинган материалларда бошқа экинлар билан таққослаб, у берадиган иқтисодий самаралар муфассал анализ қилиб ва кўрсатиб берилади. Бу китоб сизга тақдим этилади. Мен, ўртоқлар шу китоб билан, немис дўстларимизнинг тажрибалари билан синчиклаб танишиб чиқишни тавсия қилар эдим.

Чехословакия Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси ва Руминия Халқ Республикасидаги кооперативларда ва давлат хўжаликларида шу йил кўкламда бизнинг мутахассисларимизнинг ёрдами билан маккажўхори экилди. Олинган маълумотларга қараганда маккажўхори жуда яхши ривожланмоқда, квадратлар жуда аниқ қилиб олинган ва ҳозирги вақтда маккажўхори қатор оралари икки ёқлама культивация қилинмоқда. Яхши натижалар олинади деб кутиш учун ҳамма асослар бор. Шу республикаларнинг меҳнаткашлари маккажўхори ўстиришнинг янги методларига, сут учун боқилаётган чорва молларни ҳам, гўшт учун боқилаётган чорва молларни ҳам маккажўхори силоси билан боқишга ғоят қизиқмоқдалар.

Ўтган йили биз Финляндияга борганимизда давлат арбоблари ва деҳқонлар билан суҳбатлашдик ва уларга маккажўхори ўстиришдаги тажрибаларимизни айтиб бердик. Улар бу тажрибаларга қизиқиб қолдилар. Парламент аъзоси, қишлоқ хўжалик фанлари доктори Виролайнен, фермер Пеур хўжаликларида ва бошқа хўжаликларда, шунингдек Тикурилада илмий-текшириш қишлоқ хўжалик институтида совет мутахассислари ёрдами билан маккажўхори экилди.

Маккажўхори июнь ойининг ўрталарида экилган бўлса ҳам, натижа яхши бўлиб чиқди. Масалан, институт хўжалигида «ВИР-25» гибриди экилган ернинг ҳар гектаридан 478 центнердан маккажўхори кўк пояси олинди, «Закарпатская» сортидан бўлган уруғдан экилган ердан 460 центнердан, «Краснодарская 1/49» сортидан бўлган маккажўхори экилган ерлардан 413 центнердан кўк поя олинди; америка гибридининг ҳар бир гектари 292 центнердан ҳосил берди.

Финляндия делегацияси Совет Иттифоқида бўлган вақтида доктор Виролайнен март, апрель ва май ойларида, яъни одатда ем-хашак етишмай қийинчилик туғиладиган ойларда ўзининг бутун чорва молларини маккажўхори силоси билан боққанлигини айтиб берди. У бу йил ҳам маккажўхори уруғлиги юборишни илтимос қилди.

Мана шу фактларнинг ҳаммаси маккажўхорига тегишли эътибор берилганида ундан бошқа озуқа экинларига нисбатан ва энг кам меҳнат сарфлаб энг кўп ҳосил олиш мумкинлигини кўрсатади.

Мўл ҳосил учун кураш манфаатлари агротехникага қаттиқ риоя қилишни талаб этади. Экишнинг турига қараб уни квадрат-уялаб ёки квадрат қилиб экиш мутлақо бажарилиши шарт бўлган қоида бўлиб қолиши лозим. Ҳар бир раҳбар бу усулларнинг муҳимлиги тўғрисидагина гапириб қолмасдан, шу билан бирга шу усуллардан амалда, дала шароитида фойдаланишни ҳам билишга мажбурдир. Ҳамма колхозлар ва совхозларда квадратларнинг тўғри олинишини ўрганиб олишлари керак. Квадратларнинг тўғри бўлиши қатор ораларини машина билан ишлашни таъминлайди, қўл меҳнатига эҳтиёж қолдирмайди ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришдаги чиқимларни камайтиришга имкон беради.

Сабзавотчилик ишида торф-чиринди тувакчаларида ўстирилган кўчатларни экиб ўстиришнинг рационаллиги исбот қилинди. Бу усулнинг яхши натижалар бериши бизда 10 йиллардан бери ўтказилиб келаётган тажрибалар билан, Хитойда эса асрлардан бери ўтказилиб келаётган тажрибалар билан исбот қилинган. Бундай кўчат қилиб ўстириш усули колхозлар ва совхозларда сабзавотлар етиштиришда кенг жорий қилиниши лозим. Лекин бюрократлик одатларидан қутилмаган баъзи раҳбарларимиз алмисоқдан қолган эски усулларга қаттиқ ёпишиб олмоқдалар, янги, прогрессив методларни ўрганиш, ва жорий қилишни истамаётирлар. Натижада бизнинг хўжаликларимизда жуда катта нобудгарчиликлар содир бўлмоқда, меҳнат ортиқча сарф бўлмоқда. Бунинг натижасида маҳсулот қиммати ошиб кетади.

Барча қишлоқ хўжалик экинларидан муттасил мўл ҳосил олиш учун кураш деҳқончилик маданиятини оширишни қатъий талаб қилади. Шу муносабат билан мен мамлакатнинг зоналарига мослаб деҳқончиликнинг тўғри системасини ишлаб чиқиш ва жорий қилиш тўғрисида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Деҳқончиликнинг ўт-далалик системасини шаблон тариқасида қўлланиш ўз вақтида тўғри танқид қилинган эди. Ўша вақтда, деҳқончиликнинг ўт-далалик системаси аслини олганда ўзи ёмон эмаслиги, муайян шароитда бу система, ҳеч шубҳасиз, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ошириш учун муҳим восита бўла олиши уқтириб ўтилган эди.

Деҳқончиликнинг ўт-далалик системасини шаблон тариқасида қўлланишни танқид қилиш билан бирга, биз қишлоқ хўжалик органларидан айрим табиий-иқтисодий зоналарга мослаб деҳқончиликнинг илмий равишда асосланган системаларини ишлаб чиқишни жуда қаттиқ талаб қилган эдик.

Бироқ шу вақтгача бу масала чинакам ҳал қилингани йўқ. Маҳаллий партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари фан кўрсатмалари, илғорлар практикаси ва агрономларнинг фикри билан ҳисоблашмай алмашлаб экишни ўзларича бузаётганликларини, экин майдонларининг структурасини ва ишлаб чиқаришнинг ихтисослаштирилганлигини ўзларича ўзгартираётганликларини кўрсатувчи фактлар оз эмас.

Қозоғистоннинг кўпгина дашт районларида, Волга бўйи районларида ва ғарбий Сибирнинг жанубий районларида ёғингарчилик кам бўлгани ҳолда шудгор қилинмай қўйилди ва бу билан ҳосилга катта зарар етказилди. Ўша районларда шудгор қилишни бархам бериш керакмиди, деган шубҳа туғилмоқда. Дон хўжалигини кўр-кўрона бошқараётган раҳбарлар бизда ҳали ҳам бор. Улар ҳар қайси районнинг тупроқ ва иқлим шароити билан ҳисоблашмай колхозлар ва совхозларнинг иш натижаларига фақат экилган гектарларнинг миқдорига қараб баҳо берадилар. Шундай ҳоллар ҳам бўладики, колхозлар ва совхозлар катта майдонларга экин экиб, тупроқни ишлашга кўп моддий маблағ сарфлаб, жуда оз ҳосил оладилар.

Агар шундай раҳбарлар қишлоқ хўжалигини бошқариш практикасини чуқур билганларида эди, қурғоқчилик бўладиган зонада тоза шудгор қилмасдан туриб ҳосил ундириб олиш қийинлигини тушуниб олган бўлур эдилар. Шу зонада ерларни ёзда тоза шудгор қилиб қўйиш, ерни ишлашга сарф бўладиган меҳнатни камайтиришга имкон беради, анча мўл ҳосил олишни ва, бинобарин, анча кўп ялпи маҳсулот олишни ва шу маҳсулотни етиштириш учун бўладиган сарфларнинг кескин равишда камайишини таъминлайди. Шу билан бирга ери қора тупроқ бўлмаган зонада ва ёғин сувлари билан яхши таъминланган бошқа районларда анчагина майдонларни тоза шудгор билан банд қилиб қўйиш бутунлай ўринсиздир.

Қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг илмий асосланган системасини ишлаб чиқаришга жорий қилишни катта давлат аҳамиятига эга бўлган, барча партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари доимий раҳбарлик қилиб туришни талаб қиладиган иш деб ҳисоблаш керак. Бу ишда агрономлар, зоотехниклар, механизаторлар ва қишлоқ хўжалигининг бошқа мутахассислари катта роль ўйнашлари лозим.

Қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш манфаатлари ўғитларнинг ҳамма турларини қўлланишни анча кўпайтиришни талаб қилади. Кўп районларда маҳаллий ўғитларга: гўнг, компост ва бошқа шу каби ўғитларга ҳали ҳам етарли аҳамият берилмаётир. Колхозлар ва совхозларда ўғитларни етарли миқдорда тўплаш ва бу ўғитлардан тўғри фойдаланиш таъминланмас экан, мўл ҳосил олишга умид қилиб бўлмайди.

Шу билан бирликда минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш масаласи жуда кескин масала бўлиб қолмоқда. Химия саноатини жадал ривожлантириш учун жиддий киришдик. Шунинг учун эндиликда минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни кенг миқёсда авж олдириб юбориш, ўзимиздаги жуда бой хомашё ресурсларидан тўлароқ фойдаланиш соҳасида катта имкониятлар очилмоқда.

СССР Госпланига ва иттифоқчи республикаларнинг министрлар советларига минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни яқин йиллар ичида кескин равишда кўпайтириш тадбирларининг программасини ишлаб чиқиш вазифасини топшириш кераклиги очиқ кўриниб турибди.

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалик органларининг структураси масаласига яна қайтишимиз зарур. Кейинги йилларда қишлоқ хўжалик органларининг аппарати анча қисқартирилди ва бу билан жуда тўғри иш қилинди. Лекин қишлоқ хўжалик органларининг ишларида ҳали ҳам кўпгина жиддий камчиликлар бор. Шу органлар аппаратидаги ходимлар ўзларининг асосий эътиборларини ишлаб чиқаришни ташкил этиш масалаларига қаратмай, балки ҳар хил статистика маълумотларини тўплаш билан овора бўлмоқдалар. Бу аппаратнинг структураси давлатнинг берган материалларини колхозлар билан совхозлар ўртасида тақсимлашга, ҳар хил маълумотлар тўплашга мослаб қўйилган.

Дуруст, қишлоқ хўжалик органларида тармоқ бўлимлари ҳам бор, лекин бу бўлимларнинг фаолияти ҳам ўз тармоқларига доир маълумотлар тўплашдан иборат бўлиб қолмоқда. Аппарат ишлаб чиқаришни ташкил қиладиган қилиб тузилган эмас, аппаратнинг энг катта камчилиги ҳам мана шудир. Кўпинча аппаратнинг ходимлари жойларга ўз тармоқларида ишлаб чиқаришни уюштирувчи ташкилотчилар бўлиб бормасдан, балки туристлар бўлиб борадилар. Жойларга борган бундай ходим хўжалик яхши ёки ёмон бошқарилаётганлигини қайд қилиш билангина чекланади ва бундан колхозлар ва совхозлар учун ҳеч қандай фойда бўлмайди. Бу — яроқсиз методдир.

Қишлоқ хўжалик органлари ва уларнинг аппаратлари шундай ташкил қилиниши керакки, мутахассислар статистика маълумотларини тўплаш билан шуғулланмасдан, балки ишлаб чиқаришни уюштирувчи ташкилотчи бўлиб қолишлари лозим. Статистика маълумотларини тўплаш ва системага солиш билан марказий статистика бошқармаси ва унинг маҳаллий органлари шуғулланади. Қишлоқ хўжалигига доир ҳамма статистика маълумотларини тўплашни Марказий статистика бошқармасининг район органларига топшириб қўйиш ва бу ишдан қишлоқ хўжалик мутахассисларини озод қилиш керак.

Қишлоқ хўжалик органларида айрим экинлар билан, мисол учун картошка ёки сабзавот билан шуғулланадиган инспекторларга эга бўлиш эҳтимолки, яхшироқ бўлур. Бу инспекторлар район ёки область колхозлари ёки совхозларида ишнинг тўғри ташкил қилинишига жавобгар бўлишлари шарт. Эҳтимолки, чорвачилик билан ҳам шуғулланадиган инспектор бўлиши керакдир, лекин бундай инспекторларни колхоздаги чорвачиликнинг қандай йўлда ривожланаётганлигини ҳисобга олиб, масалан, қорамоллар билан, паррандачилик билан шуғулланадиган қилиб, яъни шароитнинг талабига қараб белгилаш керак. Шундай қилгандагина, инспектор умуман чорвачиликнинг аҳволи учун эмас, балки чорвачиликнинг у ёки бу тармоғидаги аҳвол учун жавобгар бўлади.

Инспекторларнинг иш ҳақини ҳам моддий манфаатдорлик принципига мувофиқ қилиб белгилаш мақсадга мувофиқ бўлса керак: умумий иш ҳақининг бир қисмини ташкил қиладиган ва гарантиялаб қўйилган қандайдир минимум иш ҳақи белгилаб қўйиш керак, аммо асосий иш ҳақи иш натижаларига боғлиқ қилиб қўйилиши, яъни олинган ҳосилнинг, етиштирилган маҳсулотнинг миқдорига боғлиқ қилиб қўйилиши лозим. Шундагина инспектор бўлиб ишлаётган кишилар ўз ишлари учун ҳақиқатан жавобгарлик ҳис қиладиган бўладилар, ишлаб чиқаришнинг чинакам ташкилотчилари бўлиб қоладилар. Ишнинг бу тахлитда ташкил этилиши ихтисослаштиришни ривожлантиришга ёрдам беради. Бунинг натижасида ҳосилдорлик ошаберади, чорва молларнинг маҳсулдорлиги кўпаяберади, колхозларнинг экономикаси мустаҳкамланаберади. Бундай шароитда инспектор ҳам ўз меҳнати эвазига кўп ҳақ оладиган бўлиб қолади.

Менимча, бундай бир масала тўғрисида ҳам фикрлашиб олиш керак эди. Қишлоқ хўжалик органларининг ишларини бундан буён шу тахлитда қайта қуриш керакка ўхшайдики, бу органлар ўзларининг бутун эътиборларини колхозлар ва совхозларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этишга, бу ишни ташкил этганда ҳам, юксак илмий даражада ташкил этиб, илмий муассасаларни ва мутахассисларни бу ишда бевосита ва актив қатнаштиришга қаратадиган бўлсинлар.

1956 йилда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети илмий-текшириш муассасаларининг ишларини қайта қуриш ва уларни ишлаб чиқаришга яқинлаштириш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Ҳар бир областда комплекс қишлоқ хўжалик станциялари ташкил қилинди, бир қанча областларда бу станциялар қишлоқ хўжалик институтлари билан бирлаштирилди. Ҳозирги вақтда деярлик ҳар бир областда қишлоқ хўжалиги билан шуғулланадиган илмий марказ бор.

Кўпгина қишлоқ хўжалик илмий муассасалари, айниқса партия ва совет органлари бу муассасаларга ёрдам бериб турган жойларда, ўзларининг йирик тажриба хўжаликларига эга бўлиб қолдилар, бу хўжаликларда сортли уруғликлар, зотли чорва моллар етиштириб колхозларни таъминламоқдалар, илғорлар тажрибасини ўрганиб, умумлаштирмоқдалар. Колхозлар ва совхозлар билан чамбарчас боғланиб иш олиб бораётган, фан муваффақиятларини ва илғорлар тажрибасини ишлаб чиқаришга жорий қилишда уларга ёрдам бераётган тажриба станциялари ва таянч пунктлари оз эмас. Афсуски, кўпгина илмий муассасалар фан муваффақиятларини пропаганда қилиш ва колхоз-совхоз практикасига жорий қилиш билан тузук шуғулланмаётирлар.

Колхозларда ва совхозларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этишда тажриба станциялари асосий таянч пунктлари бўлиб қоладиган қилиб ишни ташкил қилсак бўлмайдими ахир. Мамлакатимизда бундай муассасалар жуда кўп, бу муассасаларда кўпгина малакали мутахассислар ишламоқда. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, улар колхозларда ва совхозларда илғорлар тажрибасини ўрганиш билан шуғулланаётган бўлсалар ҳам, лекин бу иш билан фақат ҳаваскорлик тариқасидагина машғул бўлмоқдалар. Шу муассасаларда ишлаб турган илмий ходимлар колхозлардаги ишларнинг аҳволини конкрет равишда ўрганмаётирлар ва муайян бирор методнинг, муайян бирор янги яхши усулнинг практикага жорий қилинишига актив таъсир ўтказмаётирлар.

Колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини ташкил этиш ишида қишлоқ хўжалик институтларининг, тажриба станцияларининг ва уларга қарашли таянч пунктларининг ролини ошириш керак. Фан муваффақиятларини, дон хўжалигини бошқаришдаги, техника экинлари ва чорвачилик соҳасидаги прогрессив методларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун жавобгарликни уларнинг зиммасига юклаш мақсадга мувофиқ бўлади. Мавжуд тажриба станцияларини ва уларнинг таянч пунктларини ҳақиқатан намунали муассасаларга айлантириш керак, токи ҳамма колхозлар ва совхозлар уларнинг тажрибаларига таяниб ишлайдиган бўлсинлар.

Илмий муассасалар мамлакатимизда ва чет элларда пайдо бўлаётган янги, прогрессив нарсаларнинг ҳаммасини топиб олиб ўрганишга, ўз тажрибаларида синаб кўриб, ўз зоналаридаги колхозларда ва совхозларда кенг жорий қилишлари мутлақо шарт. Ишни шундай ташкил қилиш керакки, тажриба станциялари ва бошқа қишлоқ хўжалик илмий муассасалари ўз районларидаги, ўз зоналаридаги колхозларга ва совхозларга ишлаб чиқаришни ташкил қилишнинг айрим масалаларига доир зарур кўрсатмалар бериб турадиган, у ёки бу илғор методни қандай қилиб тўғри татбиқ қилишни ўз жойида тушунтириб ва амалий равишда кўрсатиб берадиган, ўз мутахассисларини колхозларга ва совхозларга юбориб турадиган бўлсинлар. Равшанки, илмий муассасалар ва уларнинг мутахассислари ўз тавсиялари ва маслаҳатларининг амалда бажарилиши учун актив курашишлари ва бунинг учун жавобгар бўлишлари лозим.

Фанни практика билан чамбарчас боғламоқ, илмий муассасаларнинг ролини ҳамда шу муассасалардаги ходимларнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида меҳнат унумдорлигини ошириш учун, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ва чорва молларнинг маҳсулдорлигини кўпайтириш учун, колхозлар ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлаш учун бўлган масъулиятини ошириш мақсадида мана шу илмий муассасаларда меҳнатга ҳақ тўлаш системасини қайта қуриш зарур.

Қишлоқ хўжалик илмий муассасаларида иш ҳақи тўлашнинг мавжуд системаси илмий муваффақиятларга ва бу муваффақиятларни колхозлар ҳамда совхозлар ишлаб чиқаришида татбиқ қилинишига қараб қурилган эмас. Ҳозирги вақтда иш ҳақи тўлаш системасини олимларнинг ишини рағбатлантирадиган қилиб қуриш, янги кашфиётлар қилган, ҳар хил экинларнинг янги сортларини, чорва молларнинг янги зотларини етиштириб берган ва бошқа муваффақиятларга эришган олимларни моддий рағбатлантириш, шунингдек фаннинг шу муваффақиятларини ва илғорлар тажрибасини колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришида жорий қилган ходимларни ҳам рағбатлантириш керак. Селекционерлар эса янги сортларни етиштириб берганликлари учун рағбатлантириб турилишлари лозим.

Колхозлар илмий-текшириш станцияларнинг илғор тажрибаларидан фойдаланиб, ўз хўжаликларини яхшилаб бораётганликлари сабабли улар мана шу илмий муассасаларнинг яхши амалий натижаларга эришган ходимларига маълум даражада ҳақ тўлаб туришлари лозим.

Саноат корхоналарида фан ва техниканинг ривожланиш даражасига қараб ҳамда илғорлар, ишлаб чиқариш новаторлари эришган муваффақиятларни ҳисобга олиб, иш нормалари ва иш нархлари систематик равишда қайтадан кўриб чиқилади. Қишлоқ хўжалигида ҳам шундай қилиш керак. Колхозлар ва совхозларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашда рўй бераётган ўзгаришларни, шунингдек қишлоқ хўжалик фанининг муваффақиятларини ва илғорларнинг тажрибаларини ҳисобга олиб, иш нормаларини ҳамда у ёки бу қишлоқ хўжалик ишларини бажариш учун белгиланадиган баҳоларни ўз вақтида қайта кўриб чиқиш керак.

Бу тадбирлар меҳнат унумдорлигини янада оширишга ёрдам беради. Қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини ошириш натижасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг таннархи камаяди ва маҳсулотларнинг нархи пасаяди, халқимизнинг моддий аҳволи яхшиланади. Саноат корхоналарининг ишчилари ҳам, совхоз ишчилари ҳам, колхозчилар ҳам буларнинг ҳаммаси ўз меҳнатлари билан социалистик экономикани олға силжитмоқдалар ва коммунизм қуриш соҳасида партия томонидан қўйилган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминламоқдалар.

Кадрларимиз янги техникани ва меҳнатни ташкил қилишнинг илғор методларини қунт билан эгалламас эканлар, партия ва совет органлари томонидан қишлоқ хўжалигига қилинаётган раҳбарлик даражасини ошириш мумкин эмас.

Баъзи раҳбарларнинг ишнинг асли моҳиятини билмасликларидан ва янги техникани ўрганмаётганликларидан иборат бўлган, афсуски, анча кенг тарқалган практикани жуда қатъият билан қоралаш керак. Мисол учун ҳар хил қишлоқ хўжалик экинларини квадрат-уялаб экиш тўғрисида кўп гапирилади. Шунингдек, амалда яхши натижалар берган ва мақсадга мувофиқлигини фан билан практика исбот қилиб берган бошқа прогрессив усуллар тўғрисида ҳам кўп гапирилади. Лекин бу ҳақда гапирилган гапларга яраша кўпинча амалий конкрет иш қилинмайди, бунинг натижасида янги методлар ишлаб чиқаришга суст жорий қилинмоқда. Бизда ўжарлик ва эпчил бўлиб ишламаслик ҳоллари ҳали ҳам кўп.

Баъзи партия ва совет раҳбарлари, шу жумладан юқори мансабларда турган раҳбарлар ҳам ўз докладларида ва нутқларида янгиликни жорий қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалигида техникани эгаллаш тўғрисида гапиришни яхши кўрадилар, аммо ўзлари ишнинг моҳиятини конкрет тасаввур қилмайдилар, хўжаликнинг муҳим масалаларини синчиклаб ўрганмайдилар. Модомики уларнинг ўзлари машиналарни билмас эканлар, ва экишни билмас эканлар, масалан, экишнинг янги методларини жорий қилиш учун бошқаларни қандай қилиб конкрет ва ишонтирадиган қилиб агитация қилишлари мумкин.

Янги қишлоқ хўжалик техникасини, ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги методларини қунт билан эгаллаш керак. Бу унча мураккаб иш эмас. Хўш, агар талаб қилинса, раҳбар нима учун буни амалда кўрсатиб бериши мумкин эмас. Агар у шундай қилса, ўзи ишлаётган органнинг обрўсини оширишга ва раҳбарнинг ўз обрўсини оширишга ҳам ёрдам берган бўлур эди-да, ахир.

Мисол учун квадрат-уялаб экиш усулини олиб кўрайлик. Квадрат-уялаб экилган майдонларнинг анчагина қисмида ҳозирги вақтда квадратлар йўқ. Ваҳоланки ҳозирги вақтда жуда аниқ квадрат ҳосил қилишга имкон берадиган техникамиз бор, кўпгина колхозлар ҳақиқатан ҳам яхши квадратлар ҳосил қилмоқдалар. Экиш вақтида квадрат нечоғлик яхши олинса, кейин эккан қатор ораларини ишлаш шароити шу қадар енгиллашади. Агар квадрат бўлмаса, тўғри чизиққа жойлаштирилмаган уялар кўндаланг культивация қилинган вақтда кўмилиб кетади. Бинобарин, гектардаги экин тупларининг сони камаяди, олинадиган ҳосил озайиб кетади. Буни ҳамма яхши билади, лекин кўпгина раҳбарлар техникани билмаганликлари сабабли тўғри квадрат олинишини таъминлай олмайдилар. Ҳатто қишлоқ хўжалик органларида ишлаб турган баъзи мутахассислар ҳам машинани қандай ишлатиш кераклигини, у ёки бу экиннинг уруғи ёки кўчатини янги, прогрессив усул билан қандай қилиб экиш кераклигини колхозчиларга амалда конкрет қилиб кўрсатиб бера олмайдилар.

Биз раҳбар кадрлар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари олдига юқорироқ талаблар қўйишимиз лозим. Шуни айтиб ўтиш керакки, кейинги вақтларда баъзи жойларда колхозларда ҳам, районларда ҳам раҳбарларни танлашга нисбатан талаб пасайиб кетди. Областларда ҳам раҳбар кадрларни танлашга эътибор бериш керак.

* * *

Ўртоқлар!

Бу Пленум муҳокамасига қўйилган масалаларнинг коммунистик қурилишнинг улуғ планларини амалга ошириш учун жуда катта аҳамияти бор. Бу масалалар давлатимизнинг ва бутун совет халқининг манфаатларига тааллуқли масалалардир.

Маҳсулот тайёрлаш ва нархлар соҳасида тўғри сиёсат ўтказиш халқ хўжалигини ривожлантиришда, меҳнаткашларнинг фаровонлигини оширишда, Совет давлатининг қудратини янада мустаҳкамлашда асосий иқтисодий воситаларнинг биридир.

Биз қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш тартибини ўзгартириш ва бу маҳсулотларга нархлар қўйиш тадбирларини муҳокама қилаётганимизда халқнинг туб манфаатларини, коммунизм қуриш манфаатларини кўзда тутиб иш қилишимиз лозим. Бу манфаатлар маҳсулот тайёрлашни қайта қуриш ва ягона нархлар белгилаш колхозларда меҳнат унумдорлигини оширишга, мамлакатда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тез вақт ичида мўл-кўл қилиб вужудга келтиришга, колхозларни мустаҳкамлашга, уларнинг жамоат хўжалигини ўстиришга ва совет халқининг фаровонлигини янада оширишга ёрдам берилишини талаб қилади.

Маҳсулотларни мажбурий етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашнинг янги тартиби, нархи ва шартлари тўғрисида Коммунистик партия Марказий Комитети томонидан ишлаб чиқилган тадбирлар давлат ва халқ эҳтиёжлари ҳақида, колхоз тузуми ҳақида қилинаётган мана шундай ғамхўрликнинг яққол ифодасидир. Бу тадбирларни бутун партия, мамлакатимизнинг ҳамма меҳнаткашлари якдиллик билан маъқуллаб кутиб олишларига шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас.

Удмурдистон АССР Олий Советига
Удмурдистон АССР Министрлар Советига
КПСС Удмурдистон область комитетига

СССР Олий Совети Президиуми, ССР Иттифоқи Министрлар Совети ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Удмурдистон Автоном Совет Социалистик Республикаси ишчиларини, колхозчиларини, интеллигенциясини, барча меҳнаткашларини, Удмурдистоннинг Рус давлатига ихтиёрий равишда қўшилганига 400 йил тўлиши билан табриклайдилар ва қутлайдилар. Бу — ўз тақдирини улуғ рус халқи билан абадий боғлаган удмурд халқининг катта миллий байрамидир.

Удмурдистоннинг Рус давлатига қўшилиши унинг шундан кейинги иқтисодий ва маданий тараққиёти учун жуда катта прогрессив аҳамиятга эга бўлди. Удмурдистонда саноатнинг вужудга келиши ва ривожланиши маҳаллий миллатдан ишчилар синфининг ўсишига, удмурд халқининг умум Россия революцион ҳаракатида иштирок қилишига ёрдам берди. Умумий душманларга — чор самодержавиесига, помешчик ва капиталистларга қарши, шунингдек чет эл босқинчиларга қарши биргаликда олиб борилган курашда рус ва удмурд халқларининг қардошлик дўстлиги ўсди ва мустаҳкамланди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасидан кейин Удмурдистон тарихида янги саҳифа очилди. Удмурд халқи ўз давлатига, ўзининг эркин миллий тараққиёти учун битмас-туганмас имкониятларга эга бўлди.

Совет ҳокимиятининг 40 йили мобайнида Удмурдистонда хўжалик, маданий ва ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида чуқур ўзгаришлар рўй берди. Чор Россиясида қолоқ ва мазлум бўлиб келган Удмурдистон Коммунистик партиянинг раҳбарлигида ва улуғ рус халқининг қардошларча ёрдами билан Совет Иттифоқининг илғор индустриал-колхоз республикаларидан бирига айланди. Ҳозирги вақтда Удмурдистонда металлургия, машинасозлик, радиотехника, ёғочсозлик, енгил, озиқ-овқат саноати ва бошқа саноат тармоқларининг 1.200 дан ортиқ корхоналари бор. Саноатнинг ялпи маҳсулоти 1913 йилдагига нисбатан 200 баравардан зиёд ортди.

Республиканинг колхоз ва совхоз далаларида минглаб трактор, комбайн ва бошқа мураккаб қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб турибди. Кейинги йилларда республиканинг колхоз ва совхозлари чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга топширишни анча кўпайтирдилар, шунингдек зиғир ҳосилдорлигини оширдилар ва давлатга зиғир маҳсулотлари топширишни кўпайтирдилар.

Удмурд халқи ўзининг шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятини ривожлантириш соҳасида катта муваффақиятларга эришди. Октябрь социалистик революциясига қадар Удмурдистон аҳолиси деярлик ёппасига саводсиз эди. Эндиликда республикада умумий етти йиллик ва ўрта таълим муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда. Ҳозирги вақтда республикада 1.500 дан ортиқ мактаб, 20 дан ортиқ махсус ўрта ўқув юртлари, беш олий ўқув юрти, тарих, экономика, тил ва адабиёт илмий текшириш институти, шунингдек тўрт театр, филармония, цирк, юзлаб клуб, кутубхоналар ва бошқа кўпгина маданият муассасалари ишлаб турибди. Удмурд халқи ўз орасидан жуда кўп миллий интеллигенция кадрларини — ўқитувчи, врач, инженер, агроном, зоотехникларни, фан, адабиёт ва санъат арбобларини етиштириб чиқарди.

Удмурдистон меҳнаткашларининг хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги муваффақиятлари партия амалга ошираётган ленинча миллий сиёсатнинг самарали натижаларини, Ватанимиз халқлари дўстлигининг буюк кучини исбот этувчи ёрқин далилдир.

СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Совет Удмурдистонининг ишчилари, колхозчилари, интеллигенцияси, барча меҳнаткашлари ўзларининг миллий байрамини КПСС XX съезди томонидан ҳамда Партия ва Ҳукуматнинг шундан кейинги қарорларида илгари сурилган вазифаларни амалга ошириш учун курашда ижодий ташаббус ва активликни янада юксалтириш билан нишонлайдилар ва коммунизм қурилишидан иборат улуғ ишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар, деб қаттиқ ишонч билдирадилар.

Яшасин ва яшнасин Удмурдистон Автоном Совет Социалистик Республикаси!

Яшасин СССР халқларининг ленинча дўстлиги!

Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизм ғалабаси сари, олға!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ **ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ** **КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ**

Пахтачиликка гидрометеорология ва агрометеорология хизмати кўрсатиш юзасидан республикалараро кенгаш

Тошкентда пахтачиликка гидрометеорология ва агрометеорология хизмати кўрсатиш юзасидан республикалараро кенгаш бўлиб ўтди. Кенгаш ишларида Ўрта Осиё, Закавказье ва Қозоғистон республикаларидаги ташкилотлар ва илмий-текшириш муассасаларининг вакиллари қатнашдилар.

Кенгашда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги гидрометеорология хизмати Бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари К. Т. Логвинов гапирди.

Ўзбекистонда пахтачиликка гидрометеорология ва агрометеорология хизмати кўрсатишни яхшилаш тадбирлари тўғрисида республика гидрометеорология хизмати бошқармасининг бошлиғи Н. И. Минаев гапириб берди.

Ўрта Осиё гидрометеорология илмий-текшириш институтининг консультанти, география фанлари доктори Л. Н. Бабушкин ва физика-математика фанлари кандидати П. М. Машуков ҳам сўзладилар.

Кенгаш қатнашчилари фаннинг гидрометеорология ва агрометеорология билан боғлиқ бўлган пахтачилик тўғрисидаги кўпгина зарур масалалари юзасидан фикр алмашдилар.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Х. И. Жалилов сўзлади.

Кенгаш томонидан қабул қилинган қарорларда пахтачиликка гидрометеорология ва агрометеорология хизмати кўрсатишни янада кучайтириш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди. (ЎзТАГ).

МАМЛАКАТГА 500 МИНГ ТОННА ПАХТА БЕРАМИЗ!

Бутун куч ва техникани дала ишларига сафарбар қилиб, ғўза парваришини сифатли ўтказайлик!

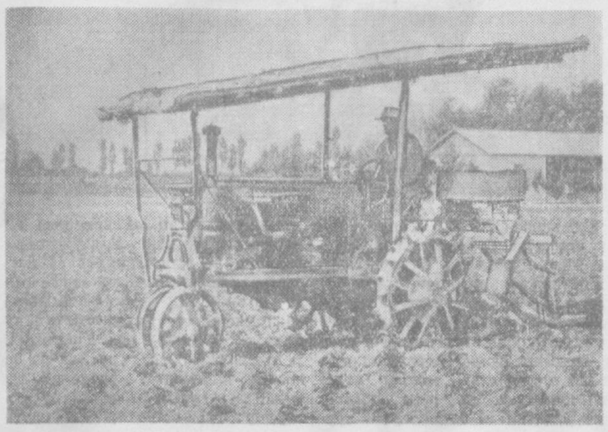

Мирзачўл районидаги «Октябрь» колхозининг аъзоси механизатор ўртоқ Павел Курганский шу кунларда юксак унум билан ишлаб, ғўза парвариши юзасидан белгиланган топшириқни ортиғи билан бажараётир. **Суратда:** ўртоқ **П. Курганский** ғўзани культивация қилаётир.

Р. Шамсутдинов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Мусобақалашгандан кейин ишни қойил қилиш керак

Туш вақтида ўртоқ Тоҳир Зокиров бошлиқ бригаданинг дала шийпонига етиб келдик. Шийпон дарахтлар қуюқ соя ташлаб турган бахаво ерга жойлашган. Шинам безатилган. Ҳозиргина ишдан қайтган йигит ва қизлар, сувчилар, механизаторлар приёмникдан ёқимли музика эшитишмоқда. Баъзилари газета, журнал ўқиб ўтиришибди. Катта қозонда лаззатли таом тайёрланган. Мана шуларнинг ҳаммаси бригада аъзолари ва ишчи механизаторларнинг унумли меҳнат қилишлари учун ҳар тарафлама қулай шароит яратиб берилганлигидан далолат берарди.

Биз бригада бошлиғи Тоҳир ака билан ғўза парвариши қандай ўтказилаётганлиги ҳақида суҳбатлашдик. У бизнинг эътиборимизни кенг далада қулф уриб ўсаётган яшил квадратларга жалб қилди-да, ҳикоя қила кетди.

— Трактор-далачилик бригадамиз, — деди у, — 122 гектар ерда ғўзаларни 50x50, 60x60 схемасида парвариш қилмоқда. Шу кунгача барча майдонлардаги ғўзалар икки марта узунасига ва кўндалангига культивация қилинди. Моҳир механизаторлар, — Тоҳир ака бизни универсалчи Нор Ёров, Шамси Эгамбердиевлар билан таништирди, — азаматлик қилишяпти, ҳозир учинчи культивацияни тамомлаш арафасида турибмиз.

Тушки дам олишдан сўнг бригадир билан бирга далаларни айландик. Пахтакорлар чиндан ҳам ҳалол меҳнат қилмоқдалар. Ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажариб, мусобақада ғолиб чиқиш учун астойдил курашмоқдалар. Меҳри Авезова, Мария Ҳакимова, Жўрабой Сангинов, Ҳасан Муродов каби бригаданинг илғор кишилари кунлик чопиқ нормасини 1,5-2 ҳисса бажариб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлаётирлар. Комсомол аъзоси Мамариза Убайдуллаев, Насри Умаров, Мамат Раҳматов, Икром Ёқубов каби миришкор сувчилар ғўзанинг кечасию-кундузи қониб сув ичишини таъминламоқдалар. Бир текис шонага кирган, эркин ривожланаётган ғўзалар бу ерда ҳар гектар ердан 30 центнердан ҳосил етиштириш учун пухта замин ҳозирланаётганлигини кўрсатади.

Биз Тоҳир Зокиров бригадаси ишчи ва механизаторларининг ишидан хурсанд бўлган ҳолда қўшни мусобақадош ўртоқ Рабидқул Примқулов бошлиқ бригада пахта далаларига йўл олдик. Бу ерда ҳам трактор-далачилик бригадаси ташкил қилинган экан. 15 йилдан бери бригада бошлиғи бўлиб келаётган Рабидқул аканинг пахта далаларида ғўза парвариши соҳасида олиб борилаётган ишлар қониқарли эмас. Сира-сира Тоҳир Зокиров бошлиқ бригадага тенглаштириб бўлмайди. 25 гектарга яқин ердаги ғўза ёввойи ўтлар орасида саргайиб ётибди. Асосий карталардаги ғўзалар 10-15 кунлаб ўсишдан қолган. Суғориш ишлари ҳам мутлақо талабга жавоб бермайди. 4 гектар ердаги ғўза масъулиятсизлик орқасида суғориш пайтида кўллатиб юборилган. Бир неча гектар ерда вақтида культивация ўтказилмаганлиги сабабли эгатлар ораси оқариб қотиб кетган.

Бригадада бундай камчиликнинг юз беришига аввало ишчи ва механизаторлар ўртасида меҳнат интизомининг бўшашиб кетганлиги сабаб бўлмоқда. Шу қизғин кунларда бригаданинг 21 ишчисидан фақат 13-14 киши ғўза парваришида қатнашаётганлигини қандай баҳолаш керак! Бригадада техникадан ҳам етарли фойдаланилмаяпти. Ўртоқ Примқулов Зокиров бригадаси билан мусобақа шартномаси тузилаётганда «105 гектар ернинг ҳар гектаридан 31 центнердан ҳосил етиштирамиз» деб ваъда берган эди. Ғўзаларнинг ҳозирги аҳволи ана шу ваъдага вафо қилинмаётганлигини кўрсатмоқда.

Бўлим раҳбарлари ана шу қолоқ бригадани илғор бригадалар даражасига тенглаштириш учун ҳаракат қилмасалар Примқулов бошлиқ бригада ишчи ва механизаторлари кузда ер чизиб қолишлари турган гап.

Ю. ЮСУПОВ,
У. САРИБОЕВ,
3-«Боёвут» совхозининг 3-бўлими.

Суръатга суръат қўшиб...

Колхознинг ўртоқ Анвар Рашидов бригадаси пахта далаларини айланиб, колхозчиларнинг иши билан танишсангиз бу ерда мўл ҳосил учун кураш ҳар тарафлама кучайтириб юборилганлигини ҳис қиласиз. Бригадада 58 гектар ерга чигит экилган. Колхоз аъзолари мўл ҳосил етиштириш юзасидан олган мажбуриятларини шараф билан бажариш учун курашаётирлар. Бу ерда ҳозирга қадар барча майдондаги ғўзалар уч марта узунасига, икки марта кўндалангига культивациядан чиқарилди.

Механизатор С. Мамедовни бригада аъзолари топшириқни ортиғи билан бажаради, барака топсин, азамат, дейишган эди. Биз ўртоқ Мамедов культивация қилган карталарни айланиб чиқдик. Тўғри айтишган экан. У топшириқни ортиғи билан бажарибгина қолмасдан ишнинг сифатига—қатор ораларининг зарур кенглик ва чуқурликда юмшатилишига ҳам катта аҳамият беради. Шундай қилиб, у ҳозирга қадар 200 гектардан ортиқ ердаги ғўзани культивациядан чиқарган.

Бригадада ғўзани озиқлантириш, суғориш ишлари ҳам сифатли бажариляпти. Шунингдек ОДН трактори ва 5 қўл аппарати билан қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш кучайтирилган.

Октябрь районидаги «Сталинчи» колхозининг бошқа кўпчилик бригадаларида ҳамда Калинин номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони У. Муҳамедов, С. Акбаров, Киров номли колхознинг А. Д. Полюнина ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларида ҳам ғўза парвариши намунали йўлга қўйилган. Бу бригадаларнинг аъзолари ишни янгийўллик пахтакорларнинг Мурожаати асосида ташкил этиб, бу йил ўтган йилдагига қараганда анча мўл ҳосил етиштириш учун бел боғлаганлар.

Д. СОДИҚОВ.

Колхозчилар миннатдор

Тошкентдаги милиция мактабининг курсантларидан 300 га яқин киши Бўка районидаги Сталин номли колхоз аъзоларига ғўза парваришининг кучайтирилишида ёрдам бераётирлар. Мактаб курсантларининг кучи билан ҳозирга қадар колхознинг 100 гектардан ортиқ ердаги ғўзаси ўтдан тозаланди. Бу соҳада курсантлардан Абдураҳмонов, Акбаров, Акромов, Қаюмов, Парзиев ўртоқлар, айниқса, намуна кўрсатиб ишлаб, колхозчиларнинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Милиция мактабининг курсантлари ғўза парваришининг сифатли ўтказилишига ҳисса қўшиш билан бирга колхозда оммавий-сиёсий ишларнинг жонлантириб юборилишига ҳам ёрдам бермоқдалар. Курсантларнинг кучи билан дала шийпонлари турли шиор ва плакатлар билан безатилиб, бригада ва звеноларда деворий газета ва жанговар варақалар чиқарилаётир.

Колхозчилар курсантлардан миннатдор бўлмоқдалар.

Ж. СУЛТОНОВ.

Тоғ бағридаги колхозда

Тоғ бағридаги хушманзара қир, тепаликларнинг этакларидан бошланиб, Чирчиқ дарёсининг қирғоқларигача бориб туташган кенг майдонларда колхозчилар, механизаторлар фидокорона меҳнат қилиб пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун курашаётганини кўриб қувондик. Бу «Қизилтув» колхозининг ерлари экан.

Бу колхоз Бўстонлиқ районидаги энг йирик хўжаликлардан бири ҳисобланади. Колхоз аъзолари ўтган йили пахта тайёрлаш давлат планини ошириб бажариб, меҳнат соҳасида катта ютуқларни қўлга киритган эдилар.

Партия ва ҳукуматимизнинг пахтачиликни янада ривожлантириш, унинг ялпи ҳосилини ошириш тўғрисидаги кўрсатмаларига амал қилаётган колхозчилар бу йил экин майдонларини кенгайтириб, 335 гектар ерга чигит экдилар.

— Бу йил об-ҳаво шароити ноқулай келиб, — деди колхоз раиси Алпи Қулдибоев, — чигит экиш ва уни бир текис ундириб олиш соҳасида анчагина қийинчиликларни енгишга тўғри келди. Бироқ, колхозимиз аъзолари ҳар қандай қийин шароитда ҳам ҳеч бир иккиланмасдан ҳалол меҳнат қилдилар, 40 гектардан ортиқ ердаги чигитни сел келиб ювиб кетди. Биз бу ерларга дарҳол қайта чигит экдик. Шунингдек ола чиққан, чигити чириб кетган баъзи бир карталарга ҳам қайта чигит экилди. Шундай қилиб ҳар гектар ерда нормал қалинликда кўчат бўлишига эришдик.

Биз колхоз далаларини айланиб, меҳнатсевар пахтакорлар ва механизаторларнинг шу кунлардаги иши билан танишдик. Колхозда ҳақиқатан ҳам ғўза парвариши соҳасидаги ишлар намунали йўлга қўйилган. 152 гектар ердаги ғўза кўндалангига қирқилиб, яшил квадратлар ҳосил қилинган. Механизаторлар ана шу майдонлардаги ғўзаларни узунасига ва кўндалангига сифатли культивация қилмоқдалар. Шу кунга қадар барча майдондаги ғўзалар икки марта культивациядан чиқарилди. Баъзи бир майдонлардаги ғўза эса учинчи марта культивация қилинаётир.

Колхознинг ўртоқ Боймат Султонбоев бошлиқ бригадаси аъзолари ғўза парвариши юзасидан бошланган социалистик мусобақада олдинда бормоқдалар. Бу бригадада 82 гектар ерга экилган чигит текис ундириб олинган. Колхозчилар, механизаторлар шу кунларда ҳар туп ғўзани кўз қорачиғидай сақлаш учун ҳаракат қилмоқдалар. «Гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштирамиз» деб берган ваъдаларини амалда бажариш учун зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Бу ерда деярлик ҳар бир колхозчи кундалик топшириғини ошириб бажаришга, ишнинг сифатли бўлишига аҳамият беради.

Моҳир механизаторлар тўғрисида гап борганда колхоздагилар биринчи навбатда ўртоқ Тангриберган Эсенқуловнинг номини тилга оладилар. Бу бежиз эмас. Механизатор Эсенқулов ер ҳайдаш, чигит экиш даврларида ҳам, ҳозирги пайтда ҳам юқори унум билан ишлаб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлмоқда.

Колхоз правлениеси ғўзани чопиқ қилиш ишига пухта тайёргарлик билан киришди. Ҳозирга қадар барча майдондаги ғўзалар икки марта сифатли чопиқдан чиқарилди. Колхозчилардан Б. Қўшонова, Роби Асқарова, Қ. Нурилбоева каби ўртоқлар кунига 0,18 — 0,20 гектар ердаги ғўзани чопиқ қилаётирлар.

Бўстонлиқ районидаги бу колхоз аъзолари янгийўллик пахтакорларнинг Мурожаатини диққат билан ўрганиб, ғўза парвариши соҳасидаги барча ишларни бир-бирига боғлаб олиб бормоқдалар.

А. МИРБОБОЕВ.

Яхши иш ярим йўлда қолмоқда

«Меҳнат бирлиги» колхозининг 6-бригадасини айланиб юрибмиз. Бораверишда — чап қўл томондаги карта сувдан кейин вақтида культивация қилинмагани учун эгат оралари ёрилиб кетипти. Ғўзаларни ўт босиб ётибди. Ўнг томондаги карта ҳам айнан шундай. Бу ердаги ғўзани тракторчи ўртоқ Қодир Саъдиев культивация қилипти. Лекин вақти ўтказилгандан кейин культивация қилинаётгани учун қатор ораларида катта-катта кесак кўчмоқда. Ўқариқлар яхши текисланмагани сабабли трактор ғилдираклари кўтарилиб дўқ этиб тушар, шундай пайтда у изидан чиқиб, ғўзани нобуд қиларди.

Тракторнинг иш органларини кўздан кечирилганда 60 сантиметрлик қатор орасининг 25 сантиметр кенгликда сифатсиз культивация қилинаётгани маълум бўлди. Бунга бригада бошлиғи ҳам, агроном ҳам эътибор бермаётир.

Карталарни ҳаддан ташқари ўт босиб кетгани устига ғўза жуда чала ягана қилинган. Кўп уяларда ҳатто 7-8 тадан кўчат қолдирилган.

Ўртоқ Р. Довулова бошлиқ 3-бригаданинг дала шийпони олдидаги карта ўтдан тозаланган бўлса ҳам ягана чала ўтказилган. 4- 7- бригадаларнинг бир неча гектар ерлдаги ғўзалари эса ўт орасида нимжон бўлиб ўсмоқда.

Колхоз агрономи ўртоқ Холмат Мирсалманов билан суҳбатлашиб қолдик. У бу йил 580 гектар пахта майдонидан 451 гектари икки томонлама ишлашга мослаштирилганлигини айтди.

— Шундай экан, нега тракторлар кўндалангига ишламаяпти? — сўрадик.

— Ишлаяпти.

— Ҳозиргача қанча гектар ер кўндалангига культивация қилинди.

— 27 гектар, — агроном олдин мақтанияброқ гапирган эди, «27 гектар» деб жавоб берганда эса ўзи ҳам ўнғайсизланиб кетди.

Биринчи ўғитлаш, биринчи суғориш ҳалигача тамом бўлмаган, «пахтачиликда янги, прогрессив методни кенг жорий этамиз», деб қилинган шов-шувлар аллақачон бости-бости бўлиб кетган.

Колхозда 12 «универсал», 8 та от культивацияси бор. Лекин бундан жуда ёмон фойдаланилмоқда. Айрим кунлари битта ҳам от культивацияси ишлатилмайди. Ишлаб турган универсалларнинг сони 8 тадан ошмайди. Бунга колхозда сув қўйиш ишининг ҳаддан ташқари секин олиб борилаётгани сабаб бўлаяпти. Энди 580 гектар пахта майдонидан 320 гектари бир марта суғорилган, холос.

«III Интернационал» колхозининг ўртоқ Ҳаво Дибердиева бошлиқ бригадасининг ғўзалари ҳам икки томонга қараб парвариш қилишга мослаштирилган деб эшитдик. Аслида ҳозир у ерда бу иш амалга оширилмаётган экан. Умуман колхозда 860 гектар пахта майдонидан 636 гектари икки томонга қараб ишлашга мослаштирилган бўлса ҳам шундан энди 17 гектари кўндалангига қараб культивация қилинипти.

«Ленинизм» колхозининг «Правда» колхозига туташган 6-бригадасида ва бошқа жойларда ҳамон ўтдан тозаланмаган ғўзалар бор.

Биз Свердлов номли, «Ленинград» колхози далаларини ҳам бирма-бир кўриб чиқдик. Лекин бу колхозларнинг ғўзалари «Меҳнат бирлиги», «III Интернационал», «Ленинизм» колхозларининг далаларидаги ғўзаларга сира ўхшамайди. Бу колхозларнинг ғўзалари анча дуркун, бир текис ривожланиб, кўп ерлари ёппасига шоналай бошлаган. Далада ғўзадан бошқа гиёҳ кўринмайди.

Свердлов номли колхозда ҳозиргача каноп, жут экиб келинарди. Бу йил мана шу колхоз аъзолари биринчи марта жут, каноплан ташқари 300 гектар ерга чигит экканлар ва ҳар гектар ердан 28 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилганлар. Ҳозир Юқори Чирчиқ районини айланиб кўрган киши бу колхознинг ғўзасидан яхши ривожланаётган, яхши парвариш этилган ғўзаларни топаолмайди. Бу ерда ҳамма иш агротехника қоидаларига тўла риоя қилинган ҳолда амалга оширилаяпти.

Ғўза қатор оралари шундай тўғрики, заррача ҳам қийшайган ёки бир-биридан тор-кенг бўлиб қолган эгатларни топиб бўлмайди. Колхозда 300 гектар пахта майдонидан 247 гектари икки томонлама парвариш қилинмоқда.

Қўшни «Ленинград» колхозида ҳам 511 гектар пахта майдони икки томонлама ишланмоқда ва бу иш изчиллик билан давом эттирилмоқда.

Кўриниб турибдики, районда ҳозир икки хил аҳвол вужудга келган. Бир хил колхозларда ғўза қатор оралари икки томонлама ишланиб ғўзанинг ҳозирги кун талаблари даражасида ривожланиши таъминланмоқда. Бир хил колхозларда эса ғўзани кўндалангига ишлаш тўхтаб қолган. Ғўзаларни бегона ўт босиб кетган ва унинг ривожланиши кечиктириб юборилган. Айниқса 1-МТС зонасидаги колхозларда аҳвол ёмон. Агар МТС зонаси бўйича 2618 гектар ер кўндалангига қирқилган бўлса, шундан ҳозиргача 586 гектар майдондаги ғўза кўндалангига культивация қилинган, холос.

Райондаги «Меҳнат бирлиги», Жданов номли, «III Интернационал», қисман «Ленинизм» колхозларининг ғўзалари айниқса ёш, ривожи паст. Бу эса шу кунларда ғўза парваришини ҳар тарафлама кучайтириб юборишни талаб қилади. Лекин ғўза парваришининг кучайтиришнинг энг муҳим омили бўлган мавжуд техникадан унумли фойдаланишга, айниқса ғўзани кўндалангига ишлашга бефарқ қаралмоқда. Ғўзани икки томонга қараб ишлашни мўлжаллаб бошланган яхши иш ярим йўлда қолмоқда. Бу ҳол билан келишиш мумкин эмас. Бу хато, уни тузатиш керак.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Пойгачи универсалчи

Айтишларига қараганда Пискентда универсални тез юргазишда Акбар Раҳмоновнинг олдига тушадиган механизатор йўқ эмиш. У машинасини қаторга туширгандан кейин чунон тез юрар экан, орқасидан чиққан чанг тўзон бўлиб ҳеч нарса кўринмай қолармиш. Шунда бригада бошлиғи Эгамберди Худойбердиев, рос, универсалчимиз бор-да, деб тамоша қилиб қолаберар экан.

Пискент районидаги Жданов номли колхознинг ўртоқ Эгамберди Худойбердиев бригадаси кўпчилик қатори пахта ҳосилини оширишга сўз берган. Шунда бригада аъзолари тракторчи Акбар Раҳмоновга ишонишган. Кўпчиликнинг ишончини оқлаш, ўз вазифасини сидқидиллик билан бажариш ҳар бир кишининг бурчи. Лекин Акбар Раҳмонов ҳозирги пайтда кўпчиликнинг ишончини виждонан бажармаётир. У культивация қилган қаторлар чуқурлиги 4-5 сантиметр, кенглиги 12-15 сантиметр қилиб юмшатилмоқда, холос.

Пойгачи универсалчи Акбар Раҳмонов шуни унутмаслиги кераккки, унга тракторни чоптириб юргани учун эмас, бажарган ишининг сифатига, етиштирилган ҳосилнинг тоннасига қараб ҳақ берилади. Кузга борганда, хирмон кўтарилаётганда ҳосил кам бўлиб, кўпчилик Акбар Раҳмоновга раҳмат айтмайди, бизнинг ишимизни кейинга кетказган шу пойгачи универсалчи бўлади, деб қаттиқ ранжийди.

Ўртоқ Акбар Раҳмонов, универсални далада қувди-қувди қилиб чоптирмай, уёқ-буёғингизга қараб ишланг. Ғўза таглари нормал юмшатилмаса, унинг ривожланиши яхши бўлмайди. Сиз бригадир ўртоқ Эгамберди Худойбердиевнинг кўзини шамғалат қилиб, ғўзани культивация қилиш ўрнига қаторларни чизиб кетаётган экансиз. Биз хайрон бўлдик, ахир бу жонкуярнинг иши эмаску! Қани ҳосил учун кураш, колхоз иши учун қайғириш?!

Ҳозирги вақтда иш механизаторнинг қўлида. Сиз ўртоқ А. Раҳмонов, шуни унутманг, кўпчиликнинг эътиборидан четда қолмаслик учун ишингизнинг сифатини тузатинг, жон ачитиб ишланг.

Пойгани кузда, хирмон кўтарилганда, ҳосил кўп бўлганда қиламиз. Ҳозирча орқа-ўнгингизга қараб юринг.

М. Воробейчиков чизган расм.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XI СЪЕЗДИДА

ПРАГА, 21 июнь. **(ТАСС махсус мухбири).** Кеча Чехословакия Коммунистик партияси XI съездининг кечки мажлиси Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси В. Копецкийнинг сўзидан бошланди. Унинг нутқи Чехословакияда фан ва техниканинг ривожланишига бағишланган эди. Нотиқ уқтириб ўтдики, чехословак олимлари социализм қурилишида актив қатнашиб, илмий тадқиқот ишларини тобора самарали олиб бормоқдалар ва катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Чехословакиянинг Совет Иттифоқи билан илмий техника ҳамкорлиги, деди Копецкий, ватан фани ва техникасининг тараққиётига самарали таъсир кўрсатмоқда. Совет олимлари бизга катта ёрдам бермоқдалар ва ўз муваффақиятларини биз билан беғараз баҳам кўрмоқдалар.

В. Копецкий фаннинг турли соҳаларидаги аҳволни муфассал ёритиб, пировардида чехословак олимлари ўзларининг ижодий фаолиятларида Чехословакия Коммунистик партиясининг ҳар томонлама ёрдамига ҳамиша таяна оладилар, деб таъкидлади.

Сўнгра Словакия Коммунистик партияси Нитран область комитетининг секретари Ф. Барбирек сўзга чиқиб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кўпайтиришда бирлашган қишлоқ хўжалик кооперативларининг вазифалари ва муваффақиятлари ҳамда область саноатининг тараққиёти ҳақида гапирди. У айтдики, Словакия экономикасини Чехия областлари даражасига кўтариш вазифаси реал вазифа бўлиб, муваффақият билан амалга оширилмоқда. Брнодаги машинасозлик заводининг директори А. Чернох заводнинг энг янги машиналар ишлаб чиқаришда эришган муваффақиятлари ва завод партия ташкилотининг иши тўғрисида гапириб берди.

Съездагилар «Хинь» қишлоқ хўжалик кооперативи (Прага области) раиси Л. Райторнинг сўзини жуда қизиқиб тингладилар. У, ўтган йил бу кооперативга келиб кетган Н. С. Хрушчевнинг маслаҳатига мувофиқ ва совет мутахассисларининг ёрдами билан кооператив аъзолари маккажўхори етиштираётганликлари ҳақида ва бу экин кооператив чорвачилигини юксалтириш учун қандай перспективалар очиб бериши тўғрисида делегатларга сўзлаб берди.

Словакия Компартияси Братислава область комитетининг секретари Ш. Бренчич областнинг иқтисодий тараққиётига тўхталиб ўтди, айрим корхоналарнинг ва қишлоқ хўжалик кооперативларининг иш тажрибасини айтиб берди. Нотиқ Югославия коммунистлар союзи раҳбарларининг ревизионистик йўлини қатъий танқид қилди.

Қишлоқ хўжалик кооперативи раиси И. Флодрманнинг (Градец области) сўзидан кейин Жазоир, Бразилия, Буюк Британия, Швеция, Греция, Сурия ва Ливан, Чили, Норвегия коммунистик партиялари делегацияларининг раҳбарлари съездни табрикладилар. Делегатлар уларни қизғин кутиб олдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида чет эл матбуотининг ёзганлари

ВАРШАВА, 20 июнь. (ТАСС). «Трибуна люду», «Жице Варшави», «Глос Праци», «Дзенник людови», «Жолнеж вольности» газеталари ва Польшанинг бошқа марказий газеталари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисидаги хабарни биринчи саҳифаларда босиб чиқардилар.

«Трибуна люду» газетаси КПСС Марказий Комитети Пленумининг мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисидаги, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисидаги қарорининг мазмунини босиб чиқарди. Газета давлат қишлоқ хўжалик маҳсулотлари запасларини таъминлашда янги системанинг жорий қилиниши колхоз тузумини янада ривожлантиришга қаратилган тадбирларни муваффақиятли суратда амалга ошириш натижасида мумкин бўлди, деб таъкидлайди.

Польша матбуоти кейинги йилларда Совет Иттифоқида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида жуда катта муваффақиятларга эришилганлигини кўрсатади.

КПСС Марказий Комитети Пленуми қарорининг мазмуни Польшанинг марказий радиоси орқали эшиттирилди.

РИМ, 20 июнь. (ТАСС). Италия матбуоти Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Пленумининг мажбурий тартибда маҳсулот етказиб беришни ва МТСларнинг иши учун натура ҳақи тўлашни бекор қилиш тўғрисидаги, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашнинг янги тартиби, нарх ва шартлари тўғрисидаги қарорини шарҳламоқда. «Унита» газетаси бу қарор СССР қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун, колхозларнинг даромадларини кўпайтириш ва маҳсулотнинг қимматини камайтириш учун катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлайди.

«Паэзе», «Аванти» газеталари ва бошқа газеталар ҳам КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарори тўғрисида батафсил хабарлар босиб чиқармоқдалар.

Покистонда совет эпидемиолог мутахассислари группаси матбуот конференцияси ўтказди

КАРАЧИ, 20 июнь. (ТАСС). Кеча Карачида совет эпидемиолог мутахассислари группасининг матбуот конференцияси бўлди. Ана шу мутахассислар Совет ҳукумати томонидан Покистонга юборилган эди ва улар вабо ва чечакка қарши курашда Шарқий Покистон аҳолисига бир ойдан кўпроқ вақтдан буён ёрдам кўрсатиб келмоқдалар.

Совет эпидемиолог врачлари группасининг раҳбари профессор Б. Н. Пастухов матбуот конференциясида гапириб, Шарқий Покистонда бўлган вақтда совет врачлари бажарган ишлар ҳақида сўзлаб берди. Совет мутахассислари, деди у, юқумли касалликларга қарши курашда Покистонга ёрдам бериб, СССР ҳукумати томонидан Покистонга берилган лабораторияни ўрнатдилар, Покистон госпиталларида бактериологик тадқиқотларни муваффақиятли суратда амалга оширдилар ва вабо касали билан оғриганларни яхши даволадилар, шунингдек Даккада, Барисалда ва вабо касаллигининг энг хавфли манбаларида покистонликлардан 30 мингдан ортиқ кишини бактериофаг билан даволадилар.

Б. Н. Пастухов совет врачлари маҳаллий маъмурлар билан ва бошқа чет эл медицина миссиялари билан тамомила ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик вазиятида, шунингдек Покистон медицина ходимларининг тўла қўллаб-қувватлаши билан ишлаганликларини таъкидлади ва Покистон халқи совет эпидемиолог мутахассисларини доим чин кўнгилдан ва самимий кутиб олганликларини уқтириб ўтди.

Б. Н. Пастухов совет врачлари группаси номидан гапириб Покистондаги медицина ходимларининг вабо ва чечакка қарши курашда муваффақиятлар қозонишларини тилади ва совет ҳамда Покистон врачларининг ана шу олижаноб иш соҳасидаги ҳамкорлиги бундан буён ҳам давом этади, деб умид билдирди.

АФҒОНИСТОН ПАРЛАМЕНТИДА

КОБИЛ, 19 июнь. (ТАСС) Афғонистон халқ кенгаши (парламентнинг қуйи палатаси) резолюция қабул қилиб, унда ҳукуматнинг ташқи ва ички сиёсатини қўллаб-қувватлашини билдирди.

Даниянинг Москвадаги элчихонаси олдида норозилик намойиши

Матбуотда илгари хабар бериб ўтилганидек, 17 июнда Копенгагенда бир тўда иғвогар ва безорилар Дания полициясининг йўл қўйиб бериши орқасида СССРнинг Даниядаги элчихонасига ҳужум қилган эдилар. Дания нормал дипломатия муносабатларида бўлган давлатга қарши қилинган ана шу душманчилик акти совет меҳнаткашларини қаттиқ ғазаблантирди ва уларнинг норозилик билдиришига сабаб бўлди. Совет меҳнаткашлари Даниядаги реакцион доираларнинг Совет-Дания муносабатларини ёмонлаштириш ва ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларда кескинлик вужудга келтириш йўлидаги уринишларини қатъий қораламоқдалар.

Ана шу ҳуружлардан ғазабланган Москва меҳнаткашларининг талайгина группалари 20 июнда Дания элчихонаси биноси олдида норозилик намойиши ўтказди.

Намойишчилар кўтариб олган плакатларга шу сўзлар ёзилган эди: «Империалистларнинг даниялик малайларига лаънат!», «Яшасин Совет Иттифоқининг тинчликсевар ташқи сиёсати!», «Йўқолсин уруш оловини ёқувчилар!», «Яшасин Венгрия Халқ Республикаси!».

Намойишчилар элчихона биноси олдида тўхтаб, элчи ёки элчихона ходимларидан бирортаси совет элчихонасининг ишлаши учун нормал шароит вужудга келтирилишини таъминламаётган Дания расмий маъмурларининг ҳуружларига қандай ҳоллар сабаб бўлганлигини тушунтириб берсин, деб талаб қилдилар. Дания элчихонасининг вакиллари намойишчилар олдига чиқмадилар. Намойишчилар элчихона биносининг деворларига: «НАТО малайларига лаънат!», «Жавоб талаб қиламиз!», «Яшасин тинчлик!» деган сўзларни ёзиб қолдирдилар.

(ТАСС).

СССР Фанлар академиясига сайловлар

20 июнь куни Москвада СССР Фанлар академиясининг умумий йиғилиши ўз ишларини тамомлади.

Эрталабки мажлисда СССР Фанлар академиясининг фаолиятини кенгайтириш билан боғлиқ бўлган бир қанча ташкилий масалалар ҳал этилди. Академиянинг вазифалари ошиб кетганлигига мувофиқ суратда тузиб чиқилган СССР Фанлар академиясининг янги устави муҳокама қилинди. Умумий йиғилиш томонидан академик А. В. Топчиев СССР Фанлар академиясининг вице-президенти қилиб сайланди.

Сўнгра академиклар сайланди ва СССР Фанлар академияси бўлимларининг умумий йиғилишларида сайланган корреспондент-аъзолар тасдиқланди. Натижада Академиянинг составига 26 янги академик ва 55 корреспондент аъзо, билим турли тармоқларининг машҳур вакиллари билан тўлдирилди. Шундай қилиб, ҳозирги вақтда Фанлар академиясининг составига 167 академик ва 361 корреспондент-аъзо киради.

Академиянинг чет эл аъзолари сони ўсганлиги СССР Фанлар академиясининг халқаро алоқалари кенгайганлигини ёрқин кўрсатмоқда. Ҳозир Академия чет эл аъзоларининг сони қаторига яна 32 олим кирди — булар турли мамлакатлар фанининг жуда йирик намояндаларидир.

Кечки мажлисда сайловларнинг натижалари эълон қилинди. Ҳозир бўлганлар академиянинг янги аъзоларини қизғин қарсаклар билан табрикладилар.

«Математика» ихтисоси бўйича **Л. С. Понтрягин,** «Физика» ихтисоси бўйича **В. И. Векслер** ва **Я. Б. Зельдович,** «Физик оптикаси» ихтисоси бўйича **И. В. Обреимов,** «Органик бўлмаган химия» ихтисоси бўйича **А. А. Гринберг, В. И. Спицин** ва **И. В. Тананаев,** «Органик химия» ихтисоси бўйича **М. И. Кабачник** ва **М. М. Шемякин,** «Юқори молекулли қўшилмалар химияси» ихтисоси бўйича **С. С. Медведев** академиклар қилиб сайланди.

«Медицина» ихтисоси бўйича **А. Н. Бакулев,** «Механик» ихтисоси бўйича **С. П. Королев** ва **Г. И. Петров**, «Радиотехника» ихтисоси бўйича **А. Л. Минц,** «Теплотехника» ихтисоси бўйича **В. П. Глушко,** «СССР тарихи ва археология» ихтисоси бўйича **М. В. Нечкина** ва **Б. А. Рибаков,** «Умумий тарих» ихтисоси бўйича **Е. М. Жуков, О. В. Куусинен** ва **С. Д. Сказкин** академиклар қилиб сайландилар.

«Ҳуқуқ» ихтисоси бўйича **А. В. Венедиктов,** «Тилшунослик» ихтисоси бўйича **Н. И. Конрад,** «Адабиётшунослик» ихтисоси бўйича **М. П. Алексеев** ва **А. И. Белецкий** академиклар қилиб сайланди.

«Адабиёт» ихтисоси бўйича **М. Ф. Рильский** ва **К. А. Федин** академик қилиб сайландилар.

СССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзолари қилиб сайландилар:

ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

Д. И. Блохинцев, С. Н. Журков, Е. И. Забабахин, Б. М. Понтекорво, Ю. В. Ризниченко, А. Б. Северний, В. В. Соболев, И. Р. Шафаревич.

ХИМИЯ ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

А. Н. Башкиров, К. А. Большаков, В. М. Вдовенко, Б. А. Долгополск, А. А. Коротков, В. Г. Левич, Ю. Г. Мамедалиев, О. А. Реутов, Г. А. Разуваев, Р. Х. Фрейдлина, Н. М. Эмануэль, С. Ю. Юнусов.

ГЕОЛОГИЯ-ГЕОГРАФИЯ ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

Х. М. Абдуллаев, В. Г. Богоров, И. С. Исаков, А. В. Пейве, В. А. Приклонский, В. И. Смирнов.

БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

Б. Л. Астауров, А. Н. Белозерский.

ТЕХНИКА ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

В. П. Бармин, А. С. Займовский, Г. В. Кисунько, В. И. Кузнецов, С. А. Лавочкин, В. П. Мишин, В. В. Новожилов, Н. А. Пилюгин, А. А. Расплетин, М. С. Рязанский, В. В. Струминский, В. Н. Челомей.

ТАРИХ ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

Б. Ғ. Ғафуров, Б. Н. Пономарев, П. Н. Третьяков.

ИҚТИСОД, ФИЛОСОФИЯ ВА ҲУҚУҚ ФАНЛАРИ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

А. А. Арзуманян, М. А. Динник, П. С. Ромашкин, В. Н. Старовский, Ю. П. Францев.

АДАБИЁТ ВА ТИЛ БЎЛИМИ БЎЙИЧА

Р. И. Аванесов, А. К. Боровков, В. И. Борковский, А. Н. Кононов, Л. И. Тимофеев, Н. Т. Федоренко, М. Б. Храпченко.

Кечки мажлисда иккита илмий доклад тингланди.

Академик Н. Н. Боголюбов «Тез оқувчанлик ва тез ўтказиш назариясининг асосий принциплари» деган темада доклад қилди.

Академик Д. И. Шчербаков «Антарктика комплекс экспедицияси ишларининг баъзи якунлари» деган темада доклад қилди.

Шу билан СССР Фанлар академиясининг умумий йиғилиши ўз ишларини тамомлади. (ТАСС).

Академик рассом

СССР Рассомчилик академияси ўзининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида тошкентлик рассом Ўрол Тансиқбоевни академиянинг ҳақиқий аъзоси қилиб сайлади. Ўрол Тансиқбоев ўзининг 30 йиллик ижодий меҳнатини Ўзбекистон тасвирий санъатини ривожлантиришга бағишлади. Унинг ижодини акс эттирувчи биринчи виставка 1924 йилда ўзи ишлаб турган Тошкент вино заводи клубида ташкил қилинган эди. Орадан кўп ўтмай, ёш рассом Тошкент санъат музейи ҳузуридаги студияга киради. Рассомчилик бўйича таълим олиш учун Пенза тасвирий санъат билим юртига кириб ўқийди ва уни муваффақиятли тамомлайди.

Улуғ Ватан уруши йилларида рассом ўзбек халқи делегацияси составида фронтга боради. Фронтдаги кузатишлар рассомнинг «Уруш йўлларида» деб аталган картиналар сериясида ўз аксини топди. Урушдан сўнгги йилларда серқуёш республикамизнинг табиати, колхоз деҳқонининг яратувчилик меҳнати Тансиқбоев ижодида марказий ўринни эгаллади.

Ўрол Тансиқбоев кўпгина Бутуниттифоқ ва республика тасвирий санъат виставкаларида қатнашган. Улуғ Октябрь социалистик революцияси 40 йиллиги муносабати билан Москвада ташкил этилган Бутуниттифоқ тасвирий санъат виставкасида Тансиқбоев ўзининг «Қайроққум ГЭСининг тонги» номли асари билан қатнашди. Бу полотно москвалик тамошабинларга жуда манзур бўлди.

Ўзбек рассомчилик санъатини ривожлантиришга катта ҳисса қўшган Тансиқбоевнинг академия аъзоси қилиб сайланиши рассомнинг кўп йиллик ижодий меҳнатига берилган муносиб баҳодир.

О. АПУХТИН.

Тошкент кўн комбинатининг коллективи КПСС Марказий Комитети май Пленумининг қарорига жавобан резина маҳсулотлари ишлаб чиқаришни тобора кўпайтираётир. **Суратда:** корхонанинг илғор ишчиси ўртоқ **И. Каримова** иш устида.

В. Салов фотоси.

Пропагандистлар курси

Яқинда Тошкент шаҳар партия комитети ҳузурида партия маорифи шохобчаларида ташкил этиладиган КПСС тарихи, философия, конкрет экономика тўгараклари ҳамда назарий семинар пропагандистларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш курсида машғулотлар бошланди.

Курснинг ВЛКСМ тарихи бўйича пропагандистлар учун алоҳида бўлими ҳам бор.

Пропагандистлар курсининг дастлабки машғулотларида ўртоқ Б. Елисаветский «Социализмга ўтиш — давримизнинг асосий мазмунидир» деган темада, химия фанлари доктори, профессор А. Маркман «Пластик массалар ва улар қўлланиладиган соҳалар» деган темада, физика-математика фанлари доктори, профессор В. Шчеглов «Ернинг сунъий йўлдошлари» деган темада лекция ўқидилар. Шунингдек, курс тингловчилари шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ И. Арнатовкинг «Партия маорифи шохобчаларида ўқув йилининг якуни ва пропагандистларнинг вазифалари» темасидаги докладини ҳам тингладилар.

Комбикормлар ишлаб чиқарадиган янги корхоналар

Ўзбекистон нон маҳсулотлари министрлигига қарашли ун тортиш корхоналарида ғаллани тортганда ҳосил бўладиган чиқиндилардан чорва учун комбикормлар тайёрлайдиган саноат корхоналари қурилмоқда. Бундай корхоналар Фарғона ва Самарқандда қад кўтармоқда. Бу корхоналарнинг типовой проекти Москвадаги «Промзернопроект» лойиҳалаш институтида тайёрланган. Суткасига 25 тонна комбикорм тайёрлайдиган мазкур корхоналар шу йилданоқ ишга туширилади.

Тошкентдаги 2-тегирмон комбинати ҳузурида ҳам шундай корхона қурилиши бошлаб юборилди. Бу корхонанинг асосий корпуси суткасига 150 тонна комбикорм тайёрлайдиган бўлади. (ЎзТАГ).

Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивали

СССР Маданият министрлигининг қарорига мувофиқ шу йил 20 августдан 3 сентябргача Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатларида ишланган кинофильмлар фестивали ўтказилади. Фестивалнинг мақсади мазкур мамлакатларнинг кино санъатини ўзаро таништириш, Осиё ва Африка халқлари ўртасидаги маданий ҳамкорликни мустаҳкамлашдир.

Фестивалда қатнашиш учун Бирлашган Араб Республикаси, Ливан, Эрон, Покистон, Таиланд, Индонезия, Бирма, Ҳиндистон, Цейлон, Япония, Туркия, Ироқ, Филиппин, Малайя, Сингапур, Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ Демократик Республикаси, Мўғулистон, Гана, Тунис, Марокаш, Судан, Камбоджа, Вьетнам Демократик Республикаси, Жанубий Африка Союзи мамлакатлари таклиф этиладилар. Шунингдек фестивалда Ливия, Иордания, Эфиопия, Либерия, Афғонистон ва Лаос сингари кинофильм ишлаб чиқармайдиган мамлакатлар ҳам меҳмон сифатида таклиф этилади.

Фестивалда Ўзбекистон, Тожикистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Грузия, Арманистон ва Озарбайжон Совет Социалистик Республикалари ҳам иштирок этадилар.

Фестивалда оддий ва кенг экранли, «Синемаскоп» системаси бўйича олинган стереофоник овозли фильмлар намойиш қилинади.

Фестиваль кинофильмларининг темаси жуда рангба-рангдир. Бу фильмлар халқлар ҳаётининг турли томонларини акс эттиради. Ҳар бир мамлакатга бир-икки тўла метражли ва шунча қисқа метражли фильмлар кўрсатиш имконияти берилади. Бу фильмлар бошқа халқаро кинофестивалларда намойиш қилинмаган бўлиши керак.

Янги техника билим юрти

Тошкентдаги 6-ҳунар билим юрти базасида янги техника билим юрти ташкил этилмоқда. Билим юрти 10-синфни тамомлаб чиққан йигит ва қизлардан юқори малакали ишчилар етиштириб чиқаради.

Мутахассислар тайёрлаш сифатини яхшилаш мақсадида ўқув ишлаб чиқариш устахонаси қурилди. Бу устахонада ўқувчилар пардозловчилик, слесарлик, механиклик ва бошқа касбларни ўрганадилар.

Болалар уйида тарбияланганлар, инвалид ва пенсионерларнинг фарзандлари давлат томонидан ҳамма нарса билан таъминланади, шунингдек, бошқалар қатори стипендия оладилар. Ўқув юртига қабул қилиш июль ойидан бошланади.

А. СЕРГЕЕВ.

Бичув-тикув курсини 80 хотин-қиз тамомлади

Тошкент тўқимачилик комбинати маданият саройи ҳузуридаги бичув-тикув курсини яқинда 80 га яқин хотин-қиз тамомлаб чиқди. Маданият саройида ана шу битирувчиларнинг кечаси уюштирилди. Кечага атаб курсни тамомлаган чеварлар ўзлари тиккан энг яхши кийим-кечаклардан катта виставка ҳам ташкил қилдилар.

Кечада Фрунзе район маданият бўлимининг мудири ўртоқ Эстран хотин-қизларни курсни муваффақиятли тамомлаганликлари ва жамоат ишларида актив қатнашиб келганликлари билан табриклади.

Курсни тамомлаган малакали чеварлар областимизнинг саноат корхоналари ва бошқа муассасалар ҳузурида ташкил қилинган бичув-тикув тўгаракларида раҳбарлик қиладилар.

М. ЗОКИРОВ.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институтининг ўғитлар лабораторияси илмий ходимлари республика пахтакорларига ҳосилдорликни оширишда катта ёрдам бермоқдалар. Булар ўғитларнинг янги навларини топмоқдалар. **Суратда:** ўғитлар лабораториясининг илмий ходимларидан **М. Қосимова** (чапда) ва **В. Дубовая** ўртоқлар янги минерал ўғитлари устида илмий-тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар.

М. Турсунхўжаев фотоси.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги ва Бутуниттифоқ Савдо палатаси павильони Тошкентдаги тўқимачилар Маданият саройида кенг истеъмол моллари виставкасини ташкил қилди. Виставка экспонатлари қўйилган биринчи залда Тошкент саноат корхоналарида ишлаб чиқарилган моллар намойиш қилинган. Бу ерда рангба-ранг беқасам ва атласларни, турли-туман газламаларни, бежирим қилиб тикилган аёллар, эркаклар ва болалар пойафзалларини, тайёр кийимлар ва уй-рўзғор буюмларини, хуллас кундалик ҳаётга зарур бўлган молларни кўриш мумкин.

Иккинчи залга қўйилган моллар ҳам ўзининг хилма-хиллиги билан диққатингизни тортади. Бу ерга қуритилган ва консерва қилинган озиқ-овқат маҳсулотлари, болалар ва катталарнинг пойафзал ҳамда кийим-кечаклари, рўзғор буюмлари, электр асбоблар ва галантерия маҳсулотлари қўйилган. Мазкур кенг истеъмол моллари сифатли, чиройли ва бежирим ишланиши, фойдаланишга қулайлиги билан эътиборга сазовордир. Табиий ва сунъий материаллардан ишланган бу моллар Совет Иттифоқидаги корхоналарда ва Чехословакия, Германия Демократик Республикаси, Венгрия, Канада, Швеция ва бошқа чет эл мамлакатларида ишлаб чиқарилган.

Суратда: болалар ўйинчоғи бўлимида.

В. Панов фотоси.

Хитой ва Ўзбекистон баскетболчиларининг мусобақаси

Хитой ва Ўзбекистон ёшларининг баскетбол бўйича мусобақаси икки кун давом этди. Хитой Халқ Республикасининг хотин-қиз ёшлар терма командаси билан СКВО командаси ўртасида бўлган учрашувда меҳмонлар аъло техника ва тактикани намойиш қилдилар. Ўйин 58:43 ҳисобида меҳмонлар ғалабаси билан тугади. Хитой йигитларининг терма командаси билан Тошкент ёшлари терма командаси ўртасидаги ўйинда ҳам меҳмонлар ўз рақиблари корзинасига 83 марта тўп ташлаб, катта ғалабага эриштилар. Тошкентликлар мусобақадошлар корзинасига 54 та тўп ташлай олдилар.

Мусобақанинг иккинчи кунида хитойлик хотин-қизлар командаси билан «Динамо» (Тошкент) жамиятининг хотин-қизлар командаси учрашди. Ўйиннинг биринчи ярмида тошкентликлар 27:25 ҳисоби билан меҳмонларни ютган бўлсалар ҳам, аммо ўйиннинг иккинчи ярмида бу ғалабани сақлаб қола олмадилар. Ҳисоб 48:47 бўлиб қолди.

Ўйиннинг якунловчи қисмида Тошкент терма командаси билан Хитой Халқ Республикасининг ёшлар терма командаси учрашди. Бу учрашувнинг биринчи ярми ҳам (29:26), иккинчи ярми ҳам (65:45) меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди.

Редакция почтасидан

Бир дўконга уч гумашта

Октябрь районидаги катта дўконлар қаторида кичик, кўримсиз бир дўконча ҳам бор. Бу Тошкент район матлубот жамиятига қарашли. Дўкончадаги вивескага «Заготларек» деб ёзилган бўлса ҳам, дўкончада катталар, болалар пойафзали ва бошқа нарсалар сотилади.

Дўкончада гоҳ ёш йигит, гоҳ баланд бўйли оқ сочли киши, баъзан эса нуроний мўйсафид пайдо бўлади. Буларнинг қайси бири мудиру, қайси бири сотувчи эканини аниқлаш қийин.

Бу ерда харидорлар кам, унча ғала-ғовур ҳам бўлмайди. Шундай экан, дўкончадаги уч киши қаердан даромад қилади? Бир балоси бўлмаса шудгорда қуйруқ на қилур, деганларидек бирор даромад бўлмаса кичик бир дўконда уч гумаштанинг нима кераги бор?

Шу дўкондагилардан бири Ж. Магомедов ўтган йили 122 сўмлик пойафзални харидорларга 140 сўмдан, 74 сўмлик оқ брезент туфлини 87 сўмдан пуллади. Бунинг сабаби суриштирилганда, «ҳар бир пойафзал учун 10 сўмдан қўшимча ҳақ тўлаганман» деб баҳона қилди. Райпо раҳбарлари Магомедовга ҳомилик қилиб, уни иссиқ жойидан безовта қилгилари келмади.

Орадан сал вақт ўтмай, у яна қўлга тушди. Бу гал қутилиб кетолмади, жиноий жавобгарликка тортилди.

Район матлубот жамиятининг раҳбарлари Магомедовни яна ўша дўконга жойлаштирдилар. Олдин кимдир мудир бўлди-ю, ишни Магомедов давом эттирди. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек харидорлар ҳақига хиёнат қилувчи Магомедов молларни ортиқ баҳо билан пуллай берди.

Яқинда дўконларда текшириш ўтказилди. Область матлубот союзи правлениесининг раиси ўртоқ Аъзамов Магомедовнинг пойафзалларни чайқовчиларга сотиш учун яшириб қўйганини ўз кўзи билан кўрди, қўли билан тутди. Магомедовнинг хайрихоҳлари бу гал ҳам уни ўрнидан қўзғатмадилар. Райпо раиси Ашрафхонова, савдо бўлими мудири Ёқубов ўртоқлар уни ҳимояларига олдилар.

Афтидан райпо раҳбарларининг тиллари қисиққа ўхшайди. Магомедовнинг яйраб юришининг бойиси ҳам шунда бўлса керак.

Ш. ҚОДИРОВ.

Мовсуфахон омон қолди

Ҳайрилло ака кечаси постда турганида катта ўғли Ҳужжатилло бориб қолди. Унинг ранги бўздек оқарган, пешонасидан маржон-маржон тер оқарди.

— Кел, ўғлим, тинчликми? — шошиб сўради Ҳайрилло ака.

— Дада, уйга юринг... Мовсуфахон тилдан қолди, нафас ололмаяпти.

Ҳужжатиллонинг ғамгин кўзларидан думалаган икки томчи ёшни кўрган Ҳайрулло ака «қизим оламдан ўтибди шекилли» деган қўрқинчли фикрга келди.

Ҳайрилло ака уйга қайтаркан, эҳтиётдан тез ёрдам станциясига хабар қилди. У уйга келганида Мовсуфани бувиси бағрига босиб:

— Бувинг ўргилсин, кўзингни очсанг-чи, — деб бошини силар эди.

Ҳайрилло ака титраётган қўллари билан қизини кўтариб олди. Мовсуфанинг оёқ-қўллари музлаб, юрак уриши тобора секинлашмоқда эди. Шу пайт «тез ёрдам» машинаси етиб келди. Касалнинг аҳволини кўрган доктор тутоқиб кетди. Бемор сув солинган мешдек шишиб кетган, нафас олиш йўллари бекилай деб қолган эди. Улар тезликда беморни Тошкент шаҳар 1- юқумли касалликлар касалхонасига олиб кетишди.

Мовсуфа ҳали ҳам қимирламас, қаерда эканлигини сезмасди. Касални қабул қилган врачлар Семиренко ва Қодировлар «касални ўтказиб юборибсизлар-ку», дегандек афсусланиб бош чайқашди.

— Қизчанинг аҳволи оғир, жуда оғир, — деди Семиренко Қодировга қараб.

Буни эшитган ота-онанинг юрагида жон, илигида мадор қолмади.

Мовсуфанинг ёнида онаси Маҳмуда опа қолди. Бемор шу кеча кислород билан нафас олди. Унга ҳар икки соатда укол қилиб туришди. Унинг шишлари салгина қайтиб, бир оз эркин нафас олаётган бўлсада, иситмаси 39,5 даражадан тушмас эди.

Врач Қодиров шу куни ишдан уч соат кеч қайтди. Овқат ҳам егиси келмади. Иш столига ўтирди-да, китобни варақлай бошлади.

Қизчанинг касали нима бўлиши мумкин. Тезроқ диагнозни аниқлаш керак.

Ахир ангинами, скарлатинами, бўғмами, диагнозни тўғри қўйиш, касалликни тез ва осон даволашнинг гаровидир. Врач бу касалликнинг белгилари ҳақида ўйлаб кетди. Ниҳоят бир хулосага келди. Тун алла маҳалга бориб қолди. Тезроқ тонг ёриша қолса-ю, у беморнинг олдига етиб борса, хулосасининг тўғрилигини тасдиқлаш учун уни яна бир кузатиб, даволашга киришса...

Тонг ҳам отди, Мовсуфанинг онаси қизига термилиб, мижжа қоқмай чиқди. У қизининг юзларидан силаб, баданининг муздеклигидан хавфсираб турганида оёқ учида юриб, Қодиров кириб келди.

— Қизча тузикми? — бошқа касалларни уйғотиб юбормаслик учун секин сўради врач. Маҳмуда опа оғир хўрсиниб, жавоб бергунча Қодиров беморни кўра бошлади. Мовсуфанинг юрак уришини эшитар экан, яна хаёлга чўмиб нималарнидир ёзди. Кейин укол қилди. Бетобнинг томирини ушлаб уч минутча турди-да, Мовсуфага тикилди.

Мовсуфа бир оз қимирлаб, икки кундан бери юмиқ кўзларини сал очиб, Қодировни танимаганиданми, индамади.

— Отинг нима, она қизим? — уни гапга солмоқчи бўлиб сўради Қодиров. Мовсуфа жавоб бермади. Қаердаман дегандек ўнг томонига қараган эди, онасини кўрди.

— Айтақол, қизим, айтақол.

Қизининг рангсиз юпқа лабларига термулган она гапирармикан деб илҳақ бўлиб турарди. Мовсуфа шу ўн минутлик ҳаракатдан ҳам чарчади шекилли, лабини билинар-билинмас қимирлатиб:

— Мовсу..фа, — деди-ю, яна кўзини юмди.

Шу пайт касалхонанинг бошқа ходимлари ҳам ишга келабошладилар. Бош врач Ҳошимов Қодировнинг барвақт келганини кўриб, «яхши қилибсиз» дегандек бош қимирлатиб қўйди. У Қодиров билан маслаҳатлашиб, Мовсуфанинг касалини анализ қилабошлади.

Қодировнинг фикри тўғри чиқди. Мовсуфа бўғма касали билан оғриган эди. Дарҳол бўғма касалини даволаш чоралари кўрилди. Секин-аста врачнинг дори-дармонлари беморга шифо бахш эта бошлади.

Орадан йигирма беш кун ўтгач, Мовсуфанинг аҳволи бир оз енгиллашгандан кейин Маҳмуда опага кетиш учун рухсат берилди. Лекин қайси она касал фарзандининг ёнидан бир қадам силжигиси келади. Қодиров буни сезиб:

— Опажон, сиз кетаверинг, қизчадан ҳавотир олманг. Меҳрибон ҳамшираларимиз, тажрибали врачларимиз қизингизни ёлғиз қолдиришмайди, — деди меҳрибонлик билан.

— Раҳмат сизга. Мовсуфани сизларга топширдим, — деди она меҳрибон врач билан ноилож хайрлашар экан.

Қодиров палатага кирганида орқасига ёстиқ тираб ўтирган Мовсуфа ҳамшира Ҳакимовага ярим русча, ярим ўзбекча қилиб нималарнидир тушунтирмоқда эди.

— Тузикмисан, қизим? — Мовсуфанинг сарғайиб кетган жажжи қўлларини ушлаб сўради Қодиров.

— Яхши, тузикман, раҳмат, — жавоб берди Мовсуфа.

— Мана бу гилосдан еймиз, — деди Қодиров уни эркалаб. Унга тўрттагина гилос, икки дона қулфнай едирди-да, расмли китоблар бериб, ташқарига чиқди.

Мовсуфа бўғма касалига дучор бўлган куннинг олтмиш бешинчи куни хавфли дарддан бутунлай тузалди, унга уйга кетиш учун рухсат берилди. Мовсуфахонни кузатгани чиққан Қодиров ўлим дарёсига ғарқ бўлиш олдида турган қизни ҳаётга қайтарганидан, унинг ота-онасини чексиз бахтиёр қила олганидан мамнун эди. У Мовсуфани етаклаб чиқиб, машинага ўтказди. Ҳайрилло ака билан хайрлашар экан:

— Қизим, уйга боргач, соғлиғинг ҳақида бизга хат ёзиб, расмларингни юбор, — деб тайинлади.

— Ёзаман, яна дадам билан келамиз, — деди Мовсуфа қўнғироқдек овозини жаранглатиб.

— Албатта ёзади, болам, — севиниб гапирди Ҳайрилло ака. У врачларга қандай қилиб миннатдорчилик билдиришини билмасди.

Орадан икки ҳафта ўтгач, врач Вафожон Қодиров Мовсуфадан хат олди.

Жонкуяр врач конвертни очиб, ундан кулиб турган Мовсуфа ва бувисининг расмини олди. Хатни ўқиб, ўзича жилмайиб қўйди. Хат қуйидаги мазмунда эди:

«Меҳрибон доктор дадамла Қодировга! Мен яхши бўлиб кетганман, ўйнаб юрибман. Энди касал бўлганим йўқ. Ҳар куни сизни бувимларга гапириб бераман. Сизга раҳмат айтадилар. Дадамла, ойимла кўп ўйнама, кўп гапирма, чарчаб қоласан дейдилар. Сизга ҳаммамиздан салом.

Мовсуфа».

Қодиров хатни ўқиб беҳад қувонди. Расмда сочларига куз қирови сочилган кампир (Мовсуфанинг бувиси) «раҳмат болам, умринг боқи бўлсин» дегандек жилмайиб турарди.

Бу тўққиз ёшли Мовсуфанинг ўлим тўшагидан қайтиб бориб, биринчи ёзган хати эди.

Қодировга келадиган хатлар, билдирилган ташаккурлар ҳисобсиз. У хат олганида, ташаккур эшитганида қувончи ичига сиғмай кетади, ўз касбидан беҳад фахрланади.

Ўктам АЪЗАМОВА.

Телевизор Экранида

22 ИЮНЬ.

15.00 Бадиий фильм — «Етуклик аттестати».
19.30 Чорвадорлар учун ўзбек тилида эшиттириш.
20.00 Театрлар декадага деган циклда Козловскийнинг «Улуғбек» операсидан биринчи пардаси олиб кўрсатилади.
21.10 Бадиий фильм —«Йўлбарсларни ўргатувчи қиз».

23 ИЮНЬ.

19.20 Врач маслаҳати.
20.00 Телетамошабинларининг талабларига мувофиқ ўзбек халқ куйларидан концерт.
20.40 Бадиий фильм —«Саҳнада».

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 22/VI да **Ганг дарёсининг қизи.**

«РОДИНА» — кундуз ва кечқурун кенг экранли фильм **Ўн саккизинчи йил.**

«ИСКРА» (қишки) — 1 ва 2-залда кундуз ва кечқурун: **1) Ҳикоя саҳифалари, 2) Чўпон,** 3- залда кундуз ва кечқурун **Қуш сотувчи.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 ва 11-45 минутда **Ажралмас дўстлар,** кундуз соат 3-15 минут ва кеч 5 да: **1) Этиклар, 2) Телеграмма,** кеч 6-45 минут ва 10 да **Уч ойна.**

«ИСКРА» (ёзги) — кенг экранли фильм **Ўн саккизинчи йил.**

КАФАНОВ номли — кеч соат 9 да **Уч ойна,** кеч 10-45 минутда: **1) Ҳикоя саҳифалари, 2) Чўпон.**

«ВАТАН», «ХИВА» — **Уч ойна.**

«САЛЮТ» — **Шайтон билан ўйнашиш.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуш бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808. 136. Совет қурилиши бўлими — 136, Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 29040. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 6049. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № Б-508.